

Sociologiska institutionen
Kandidatuppsats, 15hp
Sociologi C, HT 2016

"In Somalia you cannot be a model, but in Sweden you have the opportunity"

- En kvalitativ studie om ensamkommande ungdomars förväntningar kring sin utbildning

Författare: Myriam Kibambe
William Fröberg
Handledare: Henrik Fürst

Abstract

Denna uppsats undersöker hur ensamkommande ungdomar skapar förväntningar kring sin utbildning utifrån deras signifikanta andra och deras referensgrupper, samt hur de hanterar eventuella konflikter mellan dessa förväntningar. Cooleys teorier om spegeljaget, primär och sekundär socialisation samt signifikanta andra, har tillsammans med Shibutanis referensgruppsteori använts för att undersöka detta. För studien valdes en kvalitativ ansats med semistrukturerade intervjuer ut som metod. Det empiriska materialet består således av intervjuer gjorda med dessa ensamkommande ungdomar. Som resultat har uppsatsen kommit fram till att signifikanta andra och referensgrupper påverkar de ensamkommande ungdomarnas förväntningar, samt att de flesta konflikterna uppstår i samband med inträdet i en sekundär socialisation. Den förklarande mekanismen är spegeljaget, vilken bestämmer att man agerar enligt hur man uppfattar att andra uppfattar en själv, vilket kan förklara hur de hanterar konflikter mellan förväntningarna. Vad gäller hur man väljer signifikanta andra/referensgrupper verkar det vara beroende på hur närvarande dessa är. Vidare har uppsatsen kommit fram till att det inte endast går att förklara hur ensamkommande ungdomars förväntningar skapas genom en teori om signifikanta andra och referensgrupper utan att man också måste ta hänsyn till de möjlighetstrukturer som omger ungdomarna.

This thesis examines how unaccompanied minors creates expectations concerning their education in connection to their significant others and their reference groups and how they handle potential conflicts between these expectations. Cooley's theories regarding the looking glass self, significant others and primary/secondary socialisation have together with Shibutani's reference group theory been used to examine this issue. A qualitative approach with semi-structured interviews was chosen as the method of the study. The results show that significant others and reference groups have a great deal of influence concerning how the unaccompanied minors create their expectations. The study also show that most of the conflicts between expectations originates in the shift from a primary to a secondary socialisation. This can be explained through the looking glass self which says that you act according to how you believe another person is perceiving you. Lastly you cannot understand how the expectations of unaccompanied minors are created solely through a theory about significant others and reference groups, but you must also take into account the different structures of possibilities that surrounds them.

Nyckelord: Ensamkommande ungdomar, utbildning, förväntningar, signifikanta andra, referensgrupp, spegeljaget, primär och sekundär socialisation.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	4
1. BAKGRUND OCH PROBLEMATISERING.....	4
1.1.1 Nuvarande situation.....	5
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	6
1.3 DISPOSITION	6
2. TIDIGARE FORSKNING	7
2.1 SYN PÅ UTBILDNING.....	7
2.2 FÖRVÄNTNINGAR KRING UTBILDNING	9
2.3 KONFLIKTER.....	10
2.4 RESONEMANG KRING TIDIGARE FORSKNING.....	11
3. TEORETISK BAKGRUND	11
3.1 SPEGELJAGET OCH SIGNIFIKANTA ANDRA	11
3.2 REFERENSGRUPPER	12
3.3 PRIMÄR OCH SEKUNDÄR SOCIALISATION.....	14
3.4 TEORETISKT RESONEMANG	14
4. METOD	15
4.1 ANSATS	15
4.2 INSAMLING AV MATERIAL.....	15
4.2.1 Datainsamlingsteknik.....	15
4.2.2 Förstudie	17
4.2.3 Urval	18
4.3 ANALYSMETOD OCH BEARBETNING AV MATERIAL.....	19
4.3.1 Transkribering	19
4.3.2 Kodning.....	19
4.4 VALIDITET OCH RELIABILITET	22
4.5 ETISKA HÄNSYNSTAGANDEN	22
5. RESULTAT OCH ANALYS	23
5.1 REFERENSGRUPPER/SIGNIFIKANTA ANDRA OCH SKAPANDET AV FÖRVÄNTNINGAR KRING FRAMTIDA YRKE/UTBILDNING.....	24
5.1.1 Familjemedlemmar	24
5.1.2 HVB-hem.....	25
5.1.3 Vänskapsnätverk	28
5.2 KONFLIKTER MELLAN FÖRVÄNTNINGAR	29
5.2.1 Konflikter och hantering av konflikter.....	29
5.2.2 Andra möjligheter skapar andra förväntningar.....	34
6. AVSLUTANDE DISKUSSION	36
6.1 TIDIGARE FORSKNING OCH TEORI	37
6.2 METOD	39
6.3 VIDARE FORSKNING	40
7. REFERENSLISTA	42

1. Inledning

Varje år anländer tusentals flyktingar till Sverige. Många av dessa är ungdomar som anländer till Sverige utan någon förälder. Som flyktingungdom kommer man från en situation där utbildning inte varit möjligt och ibland inte heller varit önskvärt, till en situation där utbildning anses vara både möjligt och önskvärt. I Sverige är det lag på att barn och ungdomar måste gå i skolan, vilket kanske inte var fallet i landet som den ensamkommande ungdomen anlände från. Det finns också något som kallas skolplikt vilket innebär att man har både en rättighet men även en skyldighet till utbildning. Vidare kan man säga att det svenska samhället genomsyras av en tro att utbildning leder till ett bättre liv, vilket är något den ensamkommande ungdomen måste förhålla sig till. Som nyanländ ensamkommande ungdom är man berättigad till utbildning precis som andra barn i Sverige, oavsett om man ska stanna kvar i Sverige eller återvända till sitt hemland (Länsstyrelserna, 2016). För de ensamkommande ungdomarna är det en självklarhet för vissa att ta vara på möjligheten att gå i skolan medan möjligheten kanske inte tas på allvar för andra. Oavsett vilket av det som gäller har man som ungdom personer som man ser upp till och vill efterlikna, eller bara tillfredsställa, vilket är något som även ensamkommande ungdomar får uppleva förväntningar kring. Förväntningarna uppfattas av en ensamkommande ungdom som att en eftersträvan om ett bättre liv och väg ut ur fattigdom nås genom utbildning, vilken den finner en möjlighet i att lyckas med när den flyttar till ett främmande land (Shakya, Guruge, Hynie, Akbari, Malik, Htoo & Alley, 2012). I denna uppsats kommer läsaren få ta del av resultatet som tagits fram gällande ensamkommande flyktingungdomars upplevda förväntningar kring utbildning.

1. Bakgrund och problematisering

Enligt migrationsverket är definitionen av en ensamkommande flyktingungdom en person under 18 år som kommit till Sverige för att söka asyl utan sina föräldrar eller annan legal vårdnadshavare (Migrationsverket, 2015). Den juridiska och organisatoriska termen är flyktingbarn. Uppsatsen kommer dock att använda sig av termen flyktingungdom.

Det finns flera olika anledningar som driver människor till att fly från sina hemländer och när det kommer till ensamkommande flyktingungdomar går det att finna många orsaker bakom flykten. Ensamkommande flyktingungdomar flyr från sina hem för att bland annat undvika ett öde som barnsoldat, förföljelser, ett liv som gatubarn eller trakasserier som är hotande för ens liv. Flera av de ungdomar som flyr kommer från krigsdrabbade länder där de har varit med om smärtsamma och traumatiska händelser (Lee, 2012; Stevenson & Willott, 2007). I vanliga fall flyr dessa ungdomar utan vetskap om sin destination och väldigt få som flyr har kännedom om Sverige då flykten i vissa fall inte är barnets egna beslut utan någon annans, exempelvis föräldrarnas (Socialstyrelsen, 2013).

Som flykting innebär det även att man tvingats lämna kvar sina tillhörigheter i landet som man flyr ifrån. Av den anledningen lämnar flyktingungdomarna bakom sig allt som en gång var deras och bär istället med sig tunga bekymmer och bagage när de anländer till det nya landet. Det kanske låter lite som en kliché, men precis som vem som helst har även dessa ungdomar drömmar och förhoppningar om en bättre gång i livet när ett nytt kapitel skapas och börjar i ens liv. För flera av dessa flyktingungdomar är skolgång en viktig punkt att uppfylla, eller en möjlighet som de aldrig haft eller kanske till och med tagits ifrån dem och många ser utbildning som en "väg ut". Anledningen till flyktingungdomarnas uppfattning av skolan som en "väg ut" är på grund av de möjligheter som öppnas i och med utbildning i det nya landet och gamla ledsna minnen ersätts med önskvärda möjligheter (Stevenson & Willott 2007). Något annat som i viss mån byts ut i och med att ungdomarna anländer till ett nytt land är de personer, normer och värderingar runt omkring dem. Det är inte endast de ensamkommande ungdomarna själva som har förväntningar rörande deras skolgång, utan förväntningarna kan komma från många olika håll. De kan komma från deras familj vilken är kvarvarande i hemlandet, de kan komma från olika strukturer eller institutioner i samhället, de kan komma från organisationer såsom den ensamkommande ungdomens tro eller från de nya vänskapskretsar ungdomen skaffar och omger sig med när de anländer till Sverige. Alla dessa olika personer och saker som påverkar ungdomarna kommer i uppsatsen att kallas för signifikanta andra och referensgrupper, vilket kommer att närmare redogöras för i uppsatsens teoridel. En konsekvens av att det finns olika förväntningar kring ett ämne som utbildning blir oundvikligen att de inte alltid stämmer överens utan de kan krocka och gå emot varandra, vilket vidare kan skapa en konflikt mellan förväntningarna. Detta fenomen där förväntningar från olika håll inte överensstämmer med varandra och därför skapar konflikter, nämns alldeles för sällan och av den anledningen har denna studie funnit intresse i att undersöka hur ensamkommande flyktingungdomar förhåller sig till de olika typer av förväntningar de själva upplever kring deras utbildning.

1.1.1 Nuvarande situation

Under 2015 rapporterade Migrationsverket att det till Sverige anlände totalt 35 369 ensamkommande flyktingungdomar (Migrationsverket, 2015). I början av 2016 fram till och med slutet av november månad har 25 535 ungdomar skrivit in sig på Migrationsverket varav 20 procent var flickor och 80 procent pojkar. Av de 25 535 ungdomarna har 5 547 beviljats uppehållstillstånd. Detta motsvarar 70 procent av de fattade besluten. Även här har en förändring skett från föregående år då 3076 ensamkommande flyktingungdomar av de 35 369 som kom till Sverige beviljades uppehållstillstånd av Migrationsverket. Den genomsnittliga handläggningstiden som lagts ner för att bevilja dessa barn uppehållstillstånd har varit 339 dagar (Migrationsverket, 2016).

Ansvar för omhändertagandet av en flyktingungdom är fördelat mellan myndigheterna, Migrationsverket och Socialtjänsten, där varje part förväntas sköta sin del. När en ensamkommande flyktingungdom först anländer till Sverige och ansöker om asyl placeras

barnet enligt socialtjänstens föreskrifter i en ankomstkommun i väntan på att barnets situation handläggs av Migrationsverket. Ankomstkommunen bär då som ansvar att ordna ett tillfälligt boende för barnet tills det är dags att anvisa barnet till den kommun det permanent kommer att bo i - tills det bestäms en ny omplacering (Migrationsverket, 2016). Sedan är det Migrationsverkets uppgift att placera barnet i en anvisningskommun, där boendeformen kan antingen vara ett HVB-hem (hem för vård och boende) eller familjehem.

Anvisningskommunen bär även ansvaret att ge barnet det stöd och hjälp som det behöver enligt socialtjänstens föreskrifter, vilket innebär att man tar över den långsiktiga plikten för barnet. Utöver det förväntas det också av anvisningskommunen att engagera sig i att verka för barnets skolundervisning, tandvård, likaså hälso-och sjukvård (Socialstyrelsen, 2013).

1.2 Syfte och frågeställning

Denna uppsats syftar till att undersöka hur ensamkommande ungdomars förväntningar kring sin utbildning skapas när de anländer till ett nytt land, samt hur de hanterar de olika typer av förväntningar de upplever kring deras utbildning. Den ensamkommande ungdomen är som tidigare sagt inte den enda personen som har förväntningar eller förhoppningar rörande sin utbildning utan dessa kan också komma från annat håll, till exempel familjen, skolan själv eller andra runtomkring dem. När de ensamkommande ungdomarna flyttar från sitt hemland till Sverige byts i viss mån dessa personer ut. Uppsatsens fokus kommer att ligga på ungdomarnas egna tankar och reflektioner kring hur deras förväntningar skapas samt eventuella konflikter som kan uppstå mellan olika förväntningar.

Syftet mynnar ut i följande frågeställningar:

- Hur skapas ensamkommande ungdomars förväntningar gällande deras utbildning utifrån signifikanta andra och referensgrupper?
- Hur hanterar ensamkommande ungdomar konflikter kring förväntningar gällande deras utbildning från signifikanta andra och referensgrupper?

1.3 Disposition

Efter denna inledande del av uppsatsen följer ett kapitel som berör tidigare forskning och därefter ett kapitel om uppsatsens teorier. Den tidigare forskningen kommer att fokusera på vad som tidigare skrivits om uppsatsens ämne - ensamkommande ungdomar och deras utbildning samt ensamkommande ungdomars förväntningar. Teoridelen kommer att presentera de teorier uppsatsen ämnar behandla, vilka kommer att användas för att tolka och analysera uppsatsens empiriska material.

Därefter följer ett metodavsnitt vilket kommer att redogöra, diskutera och motivera uppsatsens val av metod, dess metodologiska ansats, empiriska material, begränsningar,

tillförlitlighet och giltighet samt slutligen de etiska överväganden som varit aktuella för arbetet.

Nästa avsnitt kommer att presentera vad uppsatsen kommit fram till samt försöka svara på uppsatsens frågeställningar, vilket kommer att redogöras genom en resultat och analysdel. Denna del kommer att presentera det empiriska materialet samt tolka och analysera detta utifrån uppsatsens teorier och relatera detta till uppsatsens syfte och frågeställningar.

Avslutningsvis följer sedan en summering av de slutsatser som uppsatsen kommit fram till utifrån resultat- och analysdelen, samt en avslutande diskussion kring arbetet i stort. Diskussionen kommer att innehålla en diskussion kring resultatet relaterat till teori och tidigare forskning, en diskussion kring användandet av metod förhållande till resultatet samt vilka betydelser uppsatsen kan komma att ha för vidare forskning.

2. Tidigare forskning

Uppsatsen kommer i detta avsnitt presentera den tidigare forskning och empiri som berört ensamkommande ungdomar och deras skolgång på ett sätt som kan kopplas till denna uppsats problemområde. Under uppsatsens urval av tidigare forskning valdes därför en inriktning på de studier som rör ensamkommande ungdomars syn på utbildning, deras förväntningar kring deras skolgång och eventuella konflikter som kan uppstå i samband med detta. Detta kommer att presenteras i följande stycke.

2.1 Syn på utbildning

Redan i ungdomarnas första dagar som nyanlända till Sverige sker de första mötena med olika mottagningsenheter, bland annat migrationsverket och socialtjänsten. Möten som är betydelsefulla eftersom att de senare kommer vara en del av ungdomarnas liv (Englund, 2011). Ett utmärkande drag i litteraturen var att ensamkommande ungdomar generellt verkar ha höga mål och förhoppningar på sin utbildning då de ser det som "en väg ut", en väg till ett bättre liv trots de institutionella hinder som finns. "En väg ut" är för ungdomarna allt de kan önska sig. Det innebär för dem en väg ut ur fattigdom, krig och allt vad ett eländigt liv kan innebära. För dem är det vägen till en ny framtid och möjligheten att lägga det förflutna bakom sig och kunna blicka framåt. En ny framtid som kan ge dem lycka och trygghet (Allsopp, Chase & Mitchell, 2014; Hatos, O'Neill & Eacersall, 2012; Lee, 2012; Rana, Qin, Bates, Luster & Saltarelli, 2011, Shakya, et al., 2012; Stevenson & Willot, 2007).

I den tidigare forskning som genomförts på området har vissa författare fört fram att de mål som de flesta ungdomar önskar uppnå också kräver goda sociala relationer med exempelvis

ungdomens fosterfamilj eller gode män som de kan ha en föräldralik relation med. Den relation som flyktingungdomarna skapar med fosterfamiljen är för dem en trygghet då det blir en del av deras fostran med tillsyn för utbildning, vilket betyder att fosterfamiljen bär ansvaret att uppmuntra och se till att ungdomarna som de tar hand om ska gå i skolan (Chase, 2013; Mähönen, Leinonen & Jasinskaja-Lahti, 2013; Rana et al., 2011; SOU, 2003:51). Andra författare för fram skolan som en essentiell del i att finna sig till rätta i det nya landet (Allsopp, et al., 2014; Chase, 2013; Ethnolt & Yule, 2006; Fellow, 2005; Hopkins & Hill, 2010). Utbildning värderas även som en viktig motivation för att lämna sitt tidigare land med förväntningar om att den ska öppna nya dörrar för en. Men det finns en risk att förväntningarna kan förändras när ungdomarna anländer till det nya landet, och det på grund av olika faktorer (Vervliet, Vanobbergen, Broekaert, & Derluyn, 2015).

Det tas i tidigare forskning upp vikten av tillgång till utbildning som en allmänt erkänd och universell rättighet för alla barn (Hopkins & Hill, 2010; Piwowarczyk, 2005). För att uppmärksamma barnets rättigheter till skolan har flera länder fått i uppdrag av FN att följa konventionen om barnets rättigheter (Sverige är ett av de länder som åtagit sig detta uppdrag), men trots det har inte de grundläggande rättigheterna till utbildning prioriterats tillräckligt för att nå ut till flyktingungdomar (Shakya, et al., 2012). Anledningen till detta kan vara att flyktingungdomar rankas som den mest skiftande gruppen ur ett pedagogiskt synsätt när det kommer till utbildning till skillnad från andra grupper, eftersom de befinner sig i olika utbildningsnivåer när de kommer som nyanlända. Faktorer som hindrar dessa ungdomar från att snabbt kunna integreras i sitt nya samhälle är bland annat de unika erfarenheter som de får uppleva i sitt vardagsliv, nämligen omvandlingen och osäkerheten över rätten att stanna kvar i landet som de anlänt till, men det största hindret är framförallt språksvårigheter. Dessa hinder bidrar till att flyktingungdomar, som inte fått utbildning förut, eller inte ligger på den utbildningsnivån som de egentligen ska, får ännu större svårigheter att utvecklas. Av dessa skäl blir utbildningsstödbehov hos underpresterande flyktingungdomar väsentliga (Hopkins & Hill, 2010; Stevenson & Willott, 2007).

De ensamkommande flyktingungdomarna med endast en liten del kunskap i utbildningsbagaget är dock inte de enda som upplever hinder när de anländer till ett nytt land. En majoritet av dessa ensamkommande är ungdomar som har gått i skolan i sina hemländer och klarat både grundskolan och gymnasiet, men aldrig haft möjligheten att fortsätta till högre studier. För den majoriteten framgår det i tidigare forskning att anledningen bakom fenomenet har berott på faktorer såsom bland annat fattigdom. Andra problem förutom de som tidigare nämnts som de ensamkommande ungdomarna möter är långvariga återupplevelser av trauma under tiden då de befinner sig under asylprocessen, samt diskriminering som de upplever på grund av att de är flyktingar. Dessa nämnda effekter utgör ett hinder för de som är villiga att gå i skolan (Shakya et al., 2012).

2.2 Förväntningar kring utbildning

Synen på utbildning hos flyktingungdomar är som det har skrivits i föregående kapitel väldigt olika från varje ungdom till ungdom beroende på vilken utbildningsbakgrund den har, men även förväntningarna kring utbildning kan vara olika.

När det kommer till förväntningar kring utbildning hos ensamkommande flyktingungdomar så finns det alltid två olika sidor. Hos vissa nyanlända ensamkommande ungdomar upptäcks möjligheten att göra sina drömmar verkliga, en dröm om att gå i skolan. Utbildning betonas på ett passionerat sätt där deras ambitioner för utbildning har stärkts i samband med att de anlämt till ett nytt land. Dessa ungdomar sätter högt värde på utbildning genom att erkänna det som deras viktigaste ansvar som flykting när man är nyanländ. Utbildning är ett sätt för dem att lära sig nya saker och utvecklas, men framför allt känner de sig glada när de får gå i skolan. De ambitioner som ungdomarna har till utbildning är uppbyggda utifrån de förväntningar som de har på sig själva, till exempel att de anser att genom att utbilda sig kan man bli någon och den statusen kommer endast genom utbildning. Det framgår vidare att de flesta ungdomar oftast har höga förhoppningar om sig själva, vilket är tydligt när de uttrycker en önskan att använda utbildning som en väg ut ur fattigdom och utanförskap (Allsopp, et al., 2014; Stevenson & Willott, 2007). För dem är även utbildning ett medel för att skapa ett bättre och säkrare liv för sig själva, varför man efter avslutad utbildning förväntar sig hitta ett jobb som ger bra lön, vilket är en nödvändig förutsättning för att "smälta in" i detta samhälle man kommit till (Shakya et al., 2012).

Samtidigt som det finns flyktingungdomar som värderar utbildning högt så finns det även de som inte har den avsikten. Flyktingungdomar som har svårigheter med att lära sig språket som talas i nya landet upplever språkbarriären som en utmaning för att fullfölja sina utbildningsmål. För ungdomarna bidrar språkbarriären till en mindre förståelse av det som undervisas i skolan, eftersom de är begränsade till att kommunicera med andra och ställa frågor kring de saker de inte förstår. Detta resulterar i att de anstränger sig mindre i skolan vilket kan leda till att de hamnar bakom i undervisningen (Chase, 2013; Hatoss, O'Neill, & Eacersall, 2012; Shakya et al., 2012). Brist på språkkunnighet och läs-och skrivkunnighet, men framförallt bristen på erfarenhet med utbildning är den största problematiken som de flesta barn med flyktingbakgrund upplever dagligen. Dessa svårigheter gör de inkapabla till att lyckas i skolan därför att de inte når den kunskapsnivån som de i vanliga fall ska ha (Chase, 2013; Hatoss et al., 2012; Hopkins & Hill, 2010; Piwowarczyk, 2005). I samband med detta minskar förväntningar om utbildning då man inte finner något värde i den. Detta på grund av svårigheter med att integrera sig i det nya samhället och lära sig det nya språket. En liknande situation förekommer vanligen bland flyktingungdomar som befinner sig i en asylprocess där de väntar på besked om de får stanna i Sverige eller ej. Under tiden då handläggningen pågår, vilket i överlag tar tid, drivs dessa flyktingungdomar till att bli mindre motiverade till att utbilda sig. Anledningen är att det upplevs vara poänglöst att anstränga sig

för något som man är osäker att lyckas med, eller att man är osäker på att man ens kommer få stanna kvar i landet (Allsopp, et al., 2014; Hatoss, et al., 2012; Stevenson & Willott, 2007).

Förväntningar som flyktingungdomar har på sig själva kring utbildning är inte skapade endast av de själva, utan de upplever även vissa förväntningar från sina familjemedlemmar, och då framförallt sina föräldrar. Det framgår i tidigare forskningen att föräldrar utgör en stor del av barnens inställning till skolan. För flyktingungdomar förvandlas rollen från att vara beroende av sina föräldrar till att föräldrarna blir beroende av barnen när de skickat sitt barn till ett annat land för att lyckas. I hemlandet var dessa flyktingungdomar precis som alla andra barn, fria och fick leva sina liv som barn, men som ung och nyanländ flykting får de uppleva ett nytt perspektiv på livet, utan föräldrar som de kan vända sig till när de är i behov av råd och stöd (Kaukko & Wernesjö, 2016). I regel kommer flyktingungdomar ensamma utan sällskap av sina familjemedlemmar då de blir kvarvarande i hemlandet och i samband med detta växer även ungdomarnas ansvar. På grund av detta tenderar ensamkommande ungdomar att snabbt ta föräldrarollen och söka efter att kunna bli familjeförsörjare för sin familj som befinner sig i hemlandet. Rollen som familjeförsörjare som ungdomarna har en benägenhet att inta grundar sig på föräldrarnas förväntningar. Föräldrarnas förväntningar som tas upp i tidigare forskning är kring utbildning och beskrivs som en grund för att få ett bra jobb där ungdomarna utifrån dessa ansträngningar kan bättre sörja för familjens behov (Shakya et al., 2012).

2.3 Konflikter

Givetvis är det så att förväntningar inte alltid uppfyller varandras krav. Detta kan konstateras genom att se på de konflikter som uppstår mellan förväntningar som inte gör det. Ensamkommande flyktingungdomar stöter alltid på diverse konflikter, eller om man så vill säga, krockar mellan förväntningar. Dessa konflikter uppstår framför allt mellan ungdomarnas förväntningar kring livet i det nya landet, men även möten av bland kulturkrockar och språksvårigheter som gör det mindre enkelt att integrera med i nya samhället (Shakya et al., 2012; Stevenson & Willott, 2007). Andra konflikter som flyktingungdomar upplever kan även röra sig kring deras ankomst till nya landet. I det skeendet kan det förekomma att ungdomarna kanske förväntat sig att de snabbt kommer i kontakt med myndigheter som hjälper dem att börja i skolan, men upplever istället komplikationer kring asylprocessen som bromsar deras möjligheter (Allsopp, et al., 2014; Kaukko & Wernesjö, 2016). De spärrar som asylprocessen kan sätta för den asylsökande ungdomen blir en sorts besvikelse för barnet då önskan om att få gå i skolan minskar. Dessa motgångar kan i sin tur förvandla barnets önskan att gå i skolan till att inte bli motiverad till att göra det på grund av den uppfattning den bildar om sig själv, vilken är som okapabel till att lyckas med studier i ett främmande land (Hatoss et al., 2012).

2.4 Resonemång kring tidigare forskning

Uppsatsen kommer att grundas i den tidigare forskning som presenterats i ovanstående del. Som det redogjorts för i den tidigare forskningen är det tydligt att ensamkommande ungdomars förväntningar påverkas av de omständigheter som omger dem i det nya landet och de omständigheter och erfarenheter de har med sig från sitt tidigare land. Det går också att se utifrån vissa studier hur viktiga deras sociala kontakter är vad gäller hur de ser på utbildningen och deras chanser att lyckas i det nya landet. Något som däremot är ett utforskat område är att undersöka närmare hur dessa ungdomars förväntningar skapas tillsammans med de personer och de normer och värderingar som finns i samhället runt omkring dem. Vilken påverkan har dessa, som uppsatsen kallar de, signifikanta andra och referensgrupper på ungdomarna och vad händer när de ensamkommande ungdomarna lämnar sitt tidigare land för ett nytt och dessa till viss mån byts ut? Ännu en sak som tidigare forskning inte gått in på är händelserna som uppstår i samband med konflikter mellan de ensamkommande ungdomarnas förväntningar och deras signifikanta andra och referensgruppers förväntningar. Hur hanteras detta? Man kan konstatera att det existerar lite av en kunskapslucka i tidigare forskning kring detta, vilket är något som denna uppsats hoppas fylla.

3. Teoretisk bakgrund

Följande del kommer att presentera uppsatsens teoretiska bakgrund, vilken kommer att användas med syfte till att förstå, tolka och analysera uppsatsens empiriska material. Uppsatsen kommer att utgå från ett interaktionistiskt perspektiv där fokus kommer att ligga på Charles Horton Cooleys teorier rörande spegeljaget, signifikanta andra samt primär och sekundär socialisation och Tamotsu Shibutanis teori kring referensgrupper. Teorierna har valts främst eftersom de anses passa uppsatsens syfte och problemområde. Det teoretiska ramverket kommer sedan att användas för att beskriva och tolka hur ensamkommande ungdomar påverkas av deras egna och andras förväntningar rörande deras utbildning samt hur de hanterar detta.

3.1 Spegeljaget och signifikanta andra

Charles Horton Cooley var en amerikansk sociolog och nationalekonom som kanske var mest känd för sin teori om spegeljaget, vilken berör hur en individs själv utvecklas genom interaktion med andra. Cooley (1992) själv beskriver det på detta sätt:

As we see our face, figure and dress in the glass, and are interested in them because they are ours, and pleased or otherwise with them according as they do or do not answer to what we should like them to be; so in imagination we perceive in another's mind some thought of our

own appearance, manners, aims, deeds, character, friends and so on, and are variously affected by it. (s. 184)

Cooley menar att precis som vi ser oss själva i spegeln och är mer eller mindre nöjda med vad vi ser, ser vi också i vår fantasi hur andra människor ser oss, vilket därför påverkar och formar oss. Hur vi tror att andra människor ser oss formar alltså hur man ser sig själv och hur man uppträder. En individs själv skapas således utifrån en individs uppfattning om hur människorna runt omkring uppfattar individen. Cooley räknar upp tre olika steg i denna process: (1) föreställningen om hur en framträder inför den andra personen, (2) föreställningen om hur den andra personen dömer ens framträdande och (3) någon slags självkänsla, till exempel stolthet eller skam. Till att börja med föreställer man sig alltså hur man uppträder inför andra i en interaktion. Detta kan vara hur man ser ut, vad man säger, vad man gör, vad som helst. Vad som kommer sedan är att man föreställer sig hur den andra personen dömer det man gör, vad tycker den om att jag gjorde så här eller hur tycker den att jag ser ut. För att denna teori ska kunna fungera måste det finnas någon anledning till att bry sig om hur andra ser en och det är här den tredje punkten kommer in. Beroende på hur vi uppfattar att andra ser oss skapas känslor. Det kan vara att vi inte ville visa oss fega inför någon som är modig, eller ful inför någon som vi uppfattar bryr sig om det (Cooley, 1992, s. 184-185).

Något som är värt att nämna är att man egentligen inte kan veta vad någon annan tycker om en. Det enda man med säkerhet kan veta är vad man tror att andra tycker om en, men detta behöver så klart inte vara vad personen egentligen tycker. Trots det så formas vi av denna reflektion från andra när vi möter dem. Interaktion blir således det som formar ens själv.

Ett annat begrepp vilket är centralt för uppsatsen och som också hör ihop med begreppet spegeljaget är "signifikanta andra". Signifikanta andra är personer vilkas åsikter spelar roll för individen och som kan influera hur vi uppfattar oss själva på ett eller annat sätt. En signifikant annan kan vara vem som helst, från vår partner, till vår vän, eller en familjemedlem. I detta fall är en signifikant annan den som individen interagerar med, alltså den som man föreställer sig har en uppfattning om en själv (Charon, 1995, s. 76-78).

3.2 Referensgrupper

Tamotsu Shibutani var en amerikansk professor inom sociologi känd för sitt arbete inom symbolisk interaktionism. I artikeln *Reference Groups as Perspectives* försöker han ytterligare definiera begreppet referensgrupper med målet att bättre kunna se hur aktörers olika världsbilder är strukturerade. En kort definition av begreppet referensgrupp är: grupper vilkas perspektiv aktören antar. Detta skriver Shibutani själv om referensgrupper:

[...] the concept signifies that group whose perspective constitutes the frame of reference of the actor. That is to say, it is a structuring of his perceptual field. In this usage a

reference group becomes any collectivity, real or imagined, envied or despised, whose perspective is assumed by the actor. (1955, s. 563)

Med detta menas att referensgruppen kan ses som en slags strukturell referensram för aktören, vilken denne baserar sina handlingar utifrån. Storleken på gruppen spelar heller ingen roll enligt Shibutani. Grupper kan ha olika strukturer, olika sammansättningar, men också fortfarande vara referensgrupper. De kanske viktigaste grupperna för de flesta är så kallade "medlemsgrupper" och då speciellt de grupper som individen delar med personer som de har ett primärt förhållande till, såsom dess familj. Andra viktiga referensgrupper för individen är de som tillhör en social kategori såsom klass eller etnisk grupp. Dessa referensgrupper kommer från sociala processer såsom deltagande i grupper, vilket leder till ett internaliserande av normer, vilket i sin tur skapar referensgrupper. Referensgrupper skapas således genom att ett kollektiv av människor internaliserat samma perspektiv på världen (Shibutani, 1955, s. 565).

Referensgrupper som koncept är som tidigare sagt intressant att studera eftersom de beskriver hur människor handlar baserat på olika situationer. Hur individer handlar inom olika sociala kontexter beror först och främst på hur de definierar situationen, vilket i sin tur beror på vilket organiserat perspektiv eller vilken referensgrupp individen utgår ifrån. Shibutani beskriver det så här:

A perspective is an ordered view of one's world-what is taken for granted about the attributes of various objects, events, and human nature. It is an order of things remembered and expected as well as things actually perceived, an organized conception of what is plausible and what is possible; it constitutes the matrix through which one perceives his environment. (1955, s. 564)

När man internaliserat en referensgrupps betraktelsesätt blir detta ens referensram enligt vilken man agerar. Perspektivet som Shibutani beskriver bidrar till ett organiserat sätt att se på världen. En individs perspektiv bestämmer alltså hur denne kommer att handla i de flesta situationer. Man kan säga att det fungerar som ett sorts schema vilket, mer eller mindre bestämmer individens handlingar (Shibutani, 1955, s. 564).

Något som gör det hela något mer problematiskt är att individer kan ha olika motsägande referensgrupper samtidigt. Detta går oftast obemärkt förbi, vilket beror på att människor oftast kompartmentaliserar sina liv. Man har helt enkelt olika roller eller olika perspektiv beroende på olika sociala kontexter. Det finns dock fall där det kan uppstå direkta konflikter mellan olika referensgrupper och man kan behöva välja mellan dem. Vilken referensgrupp man väljer kan bero på olika omständigheter. Det kan bero på ens relation till de som delar samma referensgrupper, är det en positiv relation vill man ofta uppfylla den andres förväntningar, men är det en negativ relation kan det lätt bli tvärtom. Det är alltså ofta väldigt svårt att förutspå vilken referensgrupp individer väljer (Shibutani, 1955, s. 568).

3.3 Primär och sekundär socialisation

Primär socialisation kan ses som det första som sker när ett barn föds och det som först formar alla individer i samhället. När man som barn föds in i världen kommer man utan några förutfattade meningar, man är som en blank sida. Denna sida fylls sedan ut med information genom interaktion med sin primära grupp, och då framförallt familjen. Med den primära socialisationen menas alltså den period där man som barn lär sig och bygger sitt själv utifrån interaktion med sin primära grupp och det är här som ens själv ursprungligen formas (Nash & Calonico, 1996, s. 96). Det finns sedan olika teorier kring exakt hur detta sker, men den teorin som uppsatsen utgår från är den tidigare presenterade teorin spegeljaget från Cooley. Hur ett barns föräldrar berättar för barnet vad de ska göra och inte göra, hur de är, om de är klumpiga, smarta, snabba eller långsamma, allt detta mer eller mindre internaliserar barnen och det blir en del av deras själv, vilket i sin tur bestämmer hur de agerar. Genom vad barnen uppfattar vad signifikanta andra tycker om dem, skapar de en bild av sig själva (Nash & Calonico, 1996, s. 97).

Även efter att individen skapat ett själv genom den primära socialiseringen kan den fortfarande stöta på grupper eller andra människor som utövar någon slags effekt på hur man ser sig själv. När ett barn rör sig utanför kontexten av sin primära grupp kan denna grupps påverkan ersättas med andra olika referensgruppers påverkan. Detta är den sekundära socialisationen. Man blir helt plötsligt medlem i större grupper vilkas regler man nu måste lära sig och anpassa sig till, samt vilkas perspektiv man nu antar. Detta perspektiv kan, men behöver inte samverka med de perspektiv man tidigare lärt sig i den primära socialisationen (Nash & Calonico, 1996, s. 102-105).

3.4 Teoretiskt resonemang

Ovanstående teorier och begrepp har valts ut eftersom de ses som nödvändiga för att kunna genomföra uppsatsens analys. De olika begreppen kommer att användas tillsammans för att beskriva det fenomen uppsatsen undersöker och bör därför ses som en syntes snarare än skilda teorier. De två begreppen signifikanta andra samt referensgrupper kommer att ligga som grund för studien och kommer att användas för att analysera vilka det är som påverkar och hur de påverkar ensamkommande ungdomars förväntningar kring sin utbildning. Primär och sekundär socialisation kommer att användas för att belysa hur de ensamkommande ungdomarnas förväntningar förändras när de kommer till ett nytt land. Vad händer när ungdomarna kommer till ett nytt land och deras signifikanta andra och referensgrupper från den primära socialisationen lämnas kvar och i viss mån ersätts med nya? Förändras de ensamkommande ungdomarnas förväntningar och kommer de i konflikt med varandra i och med den sekundära socialisationen? Begreppen primär och sekundär socialisation kopplas därför ihop med begreppen signifikanta andra och referensgrupper. Det sista teoretiska begreppet uppsatsen kommer att använda är spegeljaget. Spegeljaget kommer att fungera som

den förklarande mekanismen till de andra begreppen och är tänkt att besvara frågor såsom varför de ensamkommande ungdomarna påverkas av signifikanta andra och referensgrupper i skapandet av deras förväntningar, samt varför de väljer en signifikant annans eller referensgrupps åsikt framför en annan vid en eventuell konflikt.

4. Metod

Denna del har som syfte att redogöra för uppsatsens metod och analysverktyg samt tillvägagångssätt. Mer precist kommer avsnittet motivera samt diskutera studiens ansats, datainsamlingsteknik, urvalsprocess, olika analysmetoder, validitet samt reliabilitet och slutligen uppsatsen etiska överväganden.

4.1 Ansats

Metoden som är tänkt att användas i denna studie är av kvalitativt slag. Detta på grund av ett antal anledningar. Jan Trost (2009) skriver detta om kvalitativa metoder när han jämför med kvantitativa; "Om jag däremot är intresserad av att till exempel försöka förstå människors sätt att resonera eller reagera, eller av att särskilja eller urskilja varierande handlingsmönster, så är en kvalitativ studie rimlig" (s. 14). Eftersom denna studie ämnar gå djupare och försöka förstå individernas egna känslor och tankar, något som görs bättre i en kvalitativ metod än en kvantitativ, har en kvalitativ ansats tillämpats.

4.2 Insamling av material

4.2.1 Datainsamlingsteknik

Denna studie har använt sig av kvalitativa intervjuer som datainsamlingsteknik. Anledningen till att intervjuer ansågs vara passande för studien är på grund av att de söker förstå världen ur undersökningspersonens egen synvinkel, samt utveckla mening ur dennes egna erfarenheter, vilket är precis vad denna uppsats vill göra (Kvale, Brinkmann, 2014, s. 17). Om studien istället hade valt en annan metod som till exempel observationsstudier anses det inte kunnat ge lika goda resultat eftersom det är just målgruppens egna tankar och reflektioner som bör vara uppsatsens empiri.

Studien har genomfört intervjuer med en relativt låg grad av standardisering eftersom det ger möjlighet att kunna genomföra intervjuerna på ett bättre sätt än om man skulle använt sig av mer standardiserade intervjuer. Detta på grund av att det ger utrymme för följdfrågor, och man dessutom kan anpassa sig mer efter informantens situation och språkbruk. Om man

istället skulle haft en hög grad av standardisering skulle det vara en större risk att förlora en del av informanternas upplevelse då de inte skulle ha möjlighet att tala lika fritt om ämnet. Intervjuerna i denna studie har genomförts i en strukturerad form i den betydelse att de redan har ett förutbestämt ämne och vet vad de vill undersöka. Samtidigt har intervjuerna även varit ostrukturerade i den mån att informanten inte haft några fasta svarsalternativ. Detta tillvägagångssätt gör att informanten får styra vilken struktur sina svar kommer att ha då svarmöjligheterna kommer att vara öppna. Anledningen till att detta tillvägagångssätt valdes är på grund av att det anses bättre för undersökningen då svaren blir mindre styrda än annars. När man undersöker individers tankar och känslor är det just deras egna tankar och känslor man vill komma åt varför det kan anses vara positivt om den som utför intervjun har så liten påverkan som möjligt på informanterna (Trost, 2005, s. 19-22).

För att kunna genomföra intervjuerna på ett så bra sätt som möjligt utformades en intervjuguide, vilken också tidigare testades genom en mindre förstudie. Denna kommer att kort presenteras längre ner i detta avsnitt. Hur intervjuguiden skapades kommer däremot att gås igenom redan här. I intervjuguiden lades fokus på att förbereda frågeområden istället för endast formulerade frågor eftersom detta ger informanterna mer frihet att själva styra ordningsföljden i samtalet (Trost, 2005, s. 50). Ett antal öppna teman eller frågeområden utformades utifrån uppsatsens syfte, problemområde samt teoretiska ramverk. Exempel på detta är att de båda områdena egna och andras förväntningar skapades för att kunna identifiera informanternas signifikanta andra/referensgrupper, vilka som påverkar deras syn på utbildning och hur. Vidare skapades också temat konflikter för att kunna undersöka om det fanns eventuella motsättningar mellan informanterna och deras signifikanta andra/referensgruppers förväntningar rörande deras utbildning. Detta tema användes också för att undersöka hur informanterna hanterade dessa eventuella motsättningar mellan egna och andras förväntningar. Under dessa områden skrevs ett antal öppna frågor ner med syfte att fungera som vägledning under själva intervjun. I vissa lägen är det till stor hjälp att ha förslag till frågor redo för den som utför intervjun. Dessa behövdes dock inte följas strikt utan deras funktion var som sagt mer att vägleda och hjälpa oss som genomförde intervjun. Som underteman för de två stora delarna användes "situation" för att till exempel se ifall deras uppehållstillståndssituation påverkade hur de såg på utbildning, "annat som påverkar" för att ta reda på om till exempel själva skolan har en roll i hur ungdomarna upplever skolan och till sist annat generellt som handlade om utbildning. Förutom detta utformades också en inledande del med syfte att göra informanten mer bekväm i situationen, samt en avslutande del där målet har varit att ge informanten en chans att ta med ytterligare saker som kanske missades under intervjun (Trost, 2005, s. 50-51). För att exakt kunna se hur intervjuguiden utformats bifogas den som bilaga 1 i slutet av uppsatsen.

Vad gäller genomförandet av intervjuerna skickades ett informationsbrev ut till hemmet med information till intervjun och en förfrågan om intervjun får genomföras. Utifrån det bestämdes tid och plats. Intervjuerna siktade på att vara 45 minuter långa per informant och

de spelades in för att sedan transkriberas och kodas. Båda författarna till uppsatsen var närvarande under intervjuerna, där en hade som uppgift att sköta själva intervjun och den andre att se över inspelningsutrustningen samt hålla koll på tiden. Intervjuerna utfördes där informanterna bodde, men inte i deras egna rum utan i ett slags tolkrum. Detta eftersom informanterna skulle känna sig så trygga som möjligt. Tolkrummet är ett rum där informanterna ofta vistas i när de bland annat har samtal med en tolk och andra profiler som har en roll i ungdomarnas liv, som till exempel god man.

4.2.2 Förstudie

Som tidigare nämnts utfördes en förstudie med syfte att testa uppsatsens metod- och analysverktyg. Vad en förstudie kan bidra med är också att testa hur de olika komponenterna teori, metod och empiriskt material fungerar, samt reflektera över hur studien bör läggas upp överlag (Aspers, 2011, s. 15-16). Eftersom förstudien syftade till att testa detta, utfördes endast en intervju, vilken höll på i 15 minuter. Eftersom det endast var en förstudie, och att det dessutom var ont om tid, fanns det inte möjlighet att intervjua en informant som tillhörde den exakta målgruppen för studien. Studien fokuserade istället på att hitta en informant som var så lik som möjligt och hade de egenskaper som studien ville komma åt. Egenskaperna var att informanten hade bott i Sverige ett litet tag, vilket var ett hjälpmedel för att få en känsla över hur det kan bli att intervjua någon som inte har svenska som sitt modersmål. En annan egenskap var att hans föräldrar inte var i Sverige, vilket kan jämföras med en ensamkommande ungdom. Det är självklart att intervjuguiden borde blivit testad med en ensamkommande ungdom, men för tillfället bedömdes kandidaten passande.

Genom att arbeta med förstudien gavs en inblick på vad som kunde förväntas inför den stora studien som då är denna uppsats. Intervjuer som metod kändes rätt i förstudien eftersom det gav tillträde till att närmare undersöka informantens egna tankar och reflektioner, något som skulle blivit svårare genom en annan metod. Detta märktes också i förstudien, då informanten genom intervjun gav den sorts information som sedan skulle behövas för att kunna besvara uppsatsens syfte och problemområde.

Förstudiens främsta förtjänst var att den gav oss författare av uppsatsen en försmak på hur det är att genomföra intervjuer och vad som behövs för att lyckas genomföra en bra studie. Framförallt så hjälpte den oss att se vad som skulle kunna förbättras. Det frågades exempelvis inte tillräckligt med bra följdfrågor, något som i denna studie har hafts omtanke för. Ett annat exempel var att vi märkte hur viktigt det är att ha bra koll på teorin för att kunna göra en så bra koppling som möjligt mellan frågeställning, syfte och teori. Eftersom intervjuerna är till för att hämta det empiriska material som i sin tur är till för att genom teorierna besvara uppsatsens fråga är det, åtminstone vid en deduktiv studie viktigt att ha så bra koll på detta som möjligt. Det hjälper en att skriva bra frågor utifrån teorin och uppsatsens syfte och är

nästan nödvändigt för att sedan kunna skapa en logisk sammanhängande struktur i uppsatsen - en röd tråd. Allt detta hade vi i åtanke när vi sedan skapade våra analysverktyg.

4.2.3 Urval

Det empiriska materialet består av vad som är uppsatsens fokus, ensamkommande ungdomar. Målet för denna studie har varit att intervjua 10 ensamkommande ungdomar som alla bor på ett HVB-hem, i Södermanlands län. Åldern på de intervjuade var mellan 15-19 år.

Informanterna valdes sedan ut genom att de första som anmält sig villiga till att vara med på intervjun fick vara med. Anledningen till att ett HVB-hem valdes beror på att en av författarna till denna uppsats tidigare jobbat på ett HVB-hem och därför känner till hur saker och ting fungerar på ett HVB-hem. Det kan argumenteras för att detta bör ses som en fördel snarare än en nackdel. Fördelen kan vara att när ungdomarna vet att en av författarna jobbat på ett liknande hem som de bor i, kan ett förtroende skapas och de känner sig mer bekväma med att berätta om sina upplevelser. Det kan också diskuteras om att detta är en fördel därför att det har kunnats skapa en djupare förståelse för dessa ungdomar tack vare den erfarenhet som en av författarna har.

Det skulle också kunna argumenteras för att fler intervjuer från olika HVB-hem skulle kunna öka generaliserbarheten i studiens resultat, men på grund av studiens begränsade utformning var inte detta ett alternativ. Populationen på HVB-hem är dock ganska spridd vilket leder till att detta inte behöver bli ett så stort problem. Detta beror på att när de ensamkommande ungdomarna anländer till Sverige blir det en slumpmässig process vilken bestämmer vart i Sverige de hamnar. Ungdomarna som ställer upp som informanter har olika etniska bakgrunder och kön där de flesta kommer från Somalia och Afghanistan (Migrationsverket, 2015) vilket är fallet också på många andra HVB-hem. Med denna variation hoppas studien kunna få ut den data den är ute efter.

Det finns i åtanke att språket kan bli ett problem i kommunikationen under utförandet av intervjuerna, varför det i urvalet har valts ungdomar som kan tala och förstå svenska. Av dessa anledningar har denna studie försökt tagit hänsyn till detta genom att vara så tydlig som möjligt med de frågor som har ställts till informanterna så att det inte ska uppstå några större svårigheter. Under vissa av intervjuerna märktes det dock att några av ungdomarna var mer bekväma med engelska än svenska, vilket ledde till att intervjuerna genomfördes på engelska istället. Detta var dock inte ett problem eftersom båda vi som genomförde intervjuerna och intervjupersonerna kunde tala engelska flytande.

4.3 Analysmetod och bearbetning av material

4.3.1 Transkribering

Efter att intervjuerna utfördes var det dags för transkribering. Transkriberingen utfördes för att få ett enklare överskådligt material att analysera. Transkriberingen gick till på så sätt att de muntliga intervjuerna omvandlades från språkmaterial till textmaterial. En transkribering kan dock medföra problem på grund av att det är en tolkning av vad som sagts i en intervju. Kvale och Brinkmann (2014) skriver: “[...] det är omöjligt att besvara frågan: Vilken är den korrekta valida utskriften? Det finns ingen sann objektiv omvandling från muntlig till skriftlig form. En mer konstruktiv fråga är: Hur ser den utskrift ut som lämpar sig för mitt forskningssyfte?” (s. 227). Därför har den transkribering av intervjuer som utförts för denna studie valt att fokusera på ordagranna återgivning av det som sagts, men inte att inkludera betydelsebärande signaler såsom tvekan, skratt eller olika tonlägen då studien inte ämnar göra en psykologisk tolkning.

4.3.2 Kodning

För att enklare kunna analysera de transkriberade intervjuerna användes tillvägagångssättet kodning som är en del av den kvalitativa metoden. Genom denna teknik kunde materialet brytas ner i delar eller kategorier och därför ge en mer översiktlig bild, vilket gör det enklare att bland annat se mönster i materialet. Kodningen kan delas upp i två olika delar, deskriptiv och tematisk. En deskriptiv kodning betyder att materialet beskrivs väldigt noggrant, alltså vad som sägs, hur det sägs, vem som säger det och var det sägs. Den sortens kodning är även så kallad induktiv, vilket betyder att koderna som plockas fram för att beskriva materialet hämtas utifrån själva materialet. Med tematisk kodning menas att materialet delas in i olika teman som är relevanta för studien. En sådan kodning kan vara både induktiv och deduktiv eftersom den kan hämta koderna både direkt från materialet och från teorin (Aspers, 2011, 165-169).

I förstudien genomfördes kodningen till att börja med som en öppen kodning, vilket är en form av deskriptiv kodning. Detta var bra eftersom man kunde då lägga märke till saker som man annars missat om man endast skapat koderna efter sina förutbestämda teorier, samt ge en enklare och mer sammanfattad bild av det transkriberade materialet (Aspers, 2011, 169-170). Eftersom den öppna kodningen fungerade så bra i förstudien valdes den även här som uppstart i kodningsprocessen. I denna uppsats har den första delen av kodningen genomförts genom en slags styckeskodning där hela stycken och/eller meningar kodades efter vad som bedömdes vara sammanfattande samt signifikant med dess innehåll. Det som gjordes var helt enkelt att transkriberingen lästes igenom och en sammanfattning gjordes utifrån vad den handlade om och vad som uppfattades vara viktigt och av intressen för studien. Denna del av kodningen var också behjälplig genom att den bidrog till att komplettera de teoretiska

begrepp uppsatsen använder sig av. Uppsatsen utförde således en cyklisk kodning där den första delen var mer induktiv, medan den andra, vilken ska presenteras nu, var mer deduktiv.

Nästa steg var att genomföra en tematisk kodning med koppling till teorierna, vilket gjordes med hjälp av utformandet av ett kodningsschema. Kodningsschemat presenteras som figur 1 i slutet av denna del. Detta genomfördes både induktivt och deduktivt då koder hämtades både direkt från materialet och den tidigare genomförda öppna kodningen, men också från teorierna. Den tematiska kodningen började med en bearbetning av kodningsschemat, vilket utarbetades utifrån de områden som studien är intresserad av. Fyra övergripande områden skapades i samband med uppsatsens syfte och problemområde. Dessa är: “aktör”, “signifikanta andra/referensgrupper”, “förväntningar” och till sist “hantering av olika referensgruppers förväntningar”. Dessa kompletterades sedan med hjälp av olika underkategorier. Området aktör var till för att kunna se mer information om själva informanten genom att ta reda på till exempel, dess genus, härkomst, och ålder. Signifikanta andra/referensgrupper skapades i samförstånd med Shibutanis och Cooleys teori. Målet med detta område var att kartlägga vilka olika signifikanta andra och referensgrupper informanterna hade och till vilken grad dessa påverkade dem. Kategorin som fick bli förväntningar skapades för att få en förståelse för informanternas upplevda förväntningar som skapats av både sig själva, men även av sina signifikanta andra och referensgrupper och vilka eventuella konflikter som uppstått i samband med detta. Till sist skapades kategorin hantering av förväntningar vilken var till för att se hur informanterna hanterade eventuella konflikter mellan olika förväntningar. Dessa övergripande områden kopplades sedan vidare till teorierna genom aktuella underkategorier såsom, spegeljaget, och primär- samt sekundär socialisation.

När kodningen sedan genomfördes i praktiken gjordes detta genom att för varje ord, mening eller stycke som passade in på kodningsschemat bifogades en kommentar med det aktuella numret för koden. Detta sammanställdes sedan i ett mer översiktligt dokument.

Figur 1.

Kodningsschema

<p>1. Aktör</p> <p>1.1. Kön</p> <p>1.1.1. Man</p> <p>1.1.2. Kvinna</p> <p>1.2. Land</p> <p>1.2.1. Somalia</p> <p>1.2.2. Etiopien</p> <p>1.2.3. Afghanistan</p> <p>1.2.4. Sudan</p>	<p>3. Förväntningar</p> <p>3.1. Egna förväntningar.</p> <p>3.1.1. Mål med utbildning i tidigare land (primär socialisation)</p> <p>3.1.2. Mål med utbildning i Sverige (sekundär socialisation)</p> <p>3.1.3. Inga mål med utbildning i tidigare land</p> <p>3.1.4. Inga mål med utbildning i Sverige</p> <p>3.2. Referensgruppers förväntningar.</p> <p>3.2.1. Familj</p>
--	--

<p>1.3. Nivå på utbildning</p> <p>1.3.1. IM</p> <p>1.3.2. Högstadiet</p> <p>1.3.3. Gymnasiet</p> <p>1.4. Utbildning i tidigare land</p> <p>1.4.1. Ja</p> <p>1.4.2. Nej</p> <p>1.5. Ålder</p> <p>1.5.1. 15</p> <p>1.5.2. 16</p> <p>1.5.3. 17</p> <p>1.5.4. 18</p> <p>1.5.5. 19</p> <p>2. Signifikanta andra/Referensgrupper</p> <p>2.1. Familj</p> <p>2.1.1. Mamma</p> <p>2.1.2. Pappa</p> <p>2.1.3. Syster</p> <p>2.1.4. Broder</p> <p>2.1.5. Övrig släkt</p> <p>2.2. Andra</p> <p>2.2.1. Vänner</p> <p>2.2.2. Personal</p> <p>2.2.3. God man</p> <p>2.2.4. Lärare</p> <p>2.2.5. Övrig</p> <p>2.3. Institutionella eller organisatoriska referensgrupper</p> <p>2.3.1. Tro eller religion</p> <p>2.3.2. Kultur</p> <p>2.3.3. Skolan</p> <p>2.3.4. Övrigt</p>	<p>3.2.1.1. Mamma</p> <p>3.2.1.2. Pappa</p> <p>3.2.1.3. Syster</p> <p>3.2.1.4. Broder</p> <p>3.2.1.5. Övrig släkt</p> <p>3.2.2. Andra</p> <p>3.2.2.1. Vänner</p> <p>3.2.2.2. Personal</p> <p>3.2.2.3. God Man</p> <p>3.2.2.4. Lärare eller skolpersonal</p> <p>3.2.2.5. Övrig.</p> <p>3.3. Konflikter mellan förväntningar</p> <p>3.3.1. Konflikter mellan förväntningar från tidigare land och Sverige (Primär och sekundär socialisation)</p> <p>3.3.2. Konflikter mellan egna och familjs</p> <p>3.3.3. Konflikter mellan egna och övrigas.</p> <p>3.4. Hinder</p> <p>3.4.1. Språkliga Hinder</p> <p>3.4.2. Tycker skolan är jobbig</p> <p>3.4.3. Put</p> <p>3.4.4. Övrigt.</p> <p>4. Hantering av konflikter mellan olika signifikanta andra/referensgruppers förväntningar</p> <p>4.1. Hantering av egna förväntningar.</p> <p>4.1.1. Hantering av förändringar mellan egna förväntningar</p> <p>4.1.2. Spegeljaget</p> <p>4.1.3. Primär socialisation</p> <p>4.1.4. Sekundär socialisation</p> <p>4.2. Hantering av motsättningar mellan egna och referensgruppens förväntningar</p> <p>4.2.1. Egna och familjs.</p> <p>4.2.2. Egna och övrigas.</p> <p>4.2.3. Spegeljaget</p> <p>4.2.4. Primär socialisation</p> <p>4.2.5. Sekundär socialisation</p>
--	--

4.4 Validitet och Reliabilitet

Bryman (2011) skriver om validitet som han särskiljer i två grenar: *intern validitet* och *extern validitet*. Han menar på att intern validitet är det redskap som bedömer om den tolkning som gjorts av undersökningen som man genomfört faktiskt överensstämmer med de teoretiska idéer som denna analyserar. Med extern validitet menas huruvida det går att generalisera resultatet till andra sociala miljöer eller situationer. Den interna validiteten tänks uppfyllas genom bland annat skapandet av en intervjuguide som stämmer överens med syfte, frågeställning och teorier, samt en analysmetod som på bästa sätt lyckas tolka materialet genom de teorier som utarbetats. Att en förstudie tidigare genomförts anses vara positivt då denna redan testat hur väl metod och analysmetod fungerar. Den externa validiteten kan vara relativt svår att uppfylla i kvalitativa studier eftersom det är svårt att generalisera resultat med ett så pass litet urval. Samma sak gäller i denna studie. Det är svårt att generalisera resultaten utanför målgruppen. Det kan dock tänkas att andra ensamkommande ungdomar har liknande känslor och reflektioner som de som tas upp i denna uppsats resultatdel eftersom de flesta ensamkommande ungdomarna utsätts för liknande problem när de slussas ut i utbildningssystemet. Att uppsatsens urval också kan tänkas vara relativt representativt bidrar också till att stärka detta argument. Detta kan dock endast diskuteras och det finns inget riktigt sätt att veta säkert. Med reliabilitet avses i vilken utsträckning en studie kan replikeras. Detta anses också vara svårt att uppnå inom kvalitativ forskning, speciellt i studier utförda med öppna intervjuer där egentligen alla intervjuer i viss mån kommer vara olika (Bryman, 2011). För att så gott det går höja uppsatsens reliabilitet har båda författarna av uppsatsen genomfört så stor del av arbetet som möjligt tillsammans. Detta för att försöka minska subjektiviteten vid till exempel kodning och analys. Vidare har uppsatsen försökt vara så transparent som möjligt i framförallt beskrivandet av metod och analys så att själva genomförandet av studien är så tydligt som möjligt.

4.5 Etiska hänsynstaganden

Vad gäller etiska hänsynstaganden har denna uppsats försökt att följa och tagit del av Vetenskapsrådets etiska riktlinjer så gott det har kunnat gå. Både genom informationsbrevet som skickades ut och genom mötet blev informanterna informerade om deras roll i forskningen, vilka villkor som gällde för deras deltagande, samt om projektet i stort. Informanterna blev tillfrågade om samtycke för deras deltagande i studien och informerades om deras anonymitet. Likaså gjordes det tydligt för informanterna att deras deltagande i studien är helt frivilligt och att de när de så önskar kan pausa eller avbryta sitt deltagande utan att de blir påverkade av handlingen. Det har även tagits hänsyn till informanternas anonymitet och avidentifiering i denna studie. I rapporteringen har det arbetats för att obehöriga inte ska ha tillgång till det material som har tagits fram och dessutom ska materialet inte heller kunna kopplas till en viss individs identitet då den förblir anonym.

Slutligen blev de upplysta om att materialet inte skulle komma till annan användning än till forskningsändamål (Vetenskapsrådet, 2002).

Det har även tagits hänsyn i denna uppsats till de eventuella problem som kunde uppstått vid intervjuer med minderåriga, det vill säga personer under 18 år, bland annat på grund av Sociologiska Institutionen på Uppsala Universitets egna regler. Problemet som påstås här är att i det HVB-hem som intervjuerna gjordes bor endast ungdomar mellan 15-19 år varav flera av dem är under 18 år. Detta har dock diskuterats med en universitetslektor samt chefen på HVB-hemmet där både gav ett godkännande för genomförandet av intervjuerna så länge allting har gjordes på ett korrekt sätt.

Vidare är det viktigt att frågorna som ställdes under intervjun inte var av för känslig karaktär då det var en stor chans att informanterna som valdes varit med om traumatiska händelser innan de kom till Sverige. Frågeformuläret formulerades och intervjuerna genomfördes därför med största försiktighet, där frågor som kunde röra ömma punkter eller jobbiga händelser för informanterna undveks.

5. Resultat och analys

I denna del presenteras en redovisning av studiens resultat, det vill säga intervjupersonernas svar från denna studie, vilka tolkats och analyserats. Syftet med denna del är att besvara uppsatsens frågeställningar utifrån det empiriska materialet och de teoretiska begrepp uppsatsen presenterat.

För att kunna besvara uppsatsens syfte och frågeställningar har två övergripande teman skapats, vilka kommer att presenteras i följande ordning i detta avsnitt: "signifikanta andra/referensgrupper och skapandet av förväntningar kring framtida utbildning" och "konflikter mellan förväntningar". Det första temat kommer att identifiera informanternas signifikanta andra samt referensgrupper och se hur dessa tillsammans med informanterna skapar framtida förväntningar kring utbildning eller yrke. Konflikter mellan förväntningar kommer att presentera de olika förväntningar informanterna och dennes signifikanta andra/referensgrupper har på utbildning, samt hur dessa förhåller sig till varandra. Finns det eventuella konflikter mellan förväntningarna? Temat kommer också att redogöra för hur informanterna hanterat eventuella konflikter som uppstått mellan de själva och referensgrupperna. För att ta hänsyn till informanternas anonymitet kommer alla namn i avsnittet att vara fingerade.

5.1 Referensgrupper/signifikanta andra och skapandet av förväntningar kring framtida yrke/utbildning

5.1.1 Familjemedlemmar

De flesta av informanterna och deras signifikanta andra höll med varandra genom att de båda hade en positiv syn på utbildning. De såg utbildning som något viktigt, något som kunde leda till jobb eller i stort sett ett bättre liv. Kevin och hans familj såg hans utbildning som något som skulle kunna hjälpa hela familjen och därför var av yttersta vikt för honom. På frågan om varför skolan är viktig för honom svarade han om sin familj: "Först av allt jag ska hjälpa dem också. För att komma hit. Du vet, jag är inte.. det bra situation här just nu. Men först av allt jag måste hjälpa mig själv." I citatet beskriver Kevin att både han och familjen ser hans utbildning som något som till slut kan hjälpa hela familjen till ett bättre liv. Både Kevin och familjen inser dock att för att hjälpa dem måste han först hjälpa sig själv. Här ser man hur medlemmarna i Kevins primärgrupp är med och skapar en förväntning på hur han ser på sin utbildning - något som ska hjälpa både honom själv och sin familj.

Något som blivit tydligt genom intervjuerna är att familjen har och är en viktig del av ungdomarnas liv. De allra flesta av informanterna har fortfarande mer eller mindre kontakt med sin familj. För vissa av informanterna krävdes det följdfrågor som ledde till att de öppnade sig mer och erkände sin relation till familjen som är kvar i hemlandet. För Sadia, till exempel, är kontakten med sin mamma värdefull trots att hon aldrig bott med henne när hon var i Somalia. Hennes mamma har bott i Kenya och Sadia har växt upp hos sin pappa tillsammans med styvmamma och halvsyskon. För henne är mammas stöd det som driver henne till att göra bra ifrån sig och får henne att inse att skolan är viktig. Hon berättar även att när hon pratar i telefon med sin mamma brukar de bland annat prata om skolan och då passar Sadia på att berätta om sina planer kring skolan. Det lyser om henne när hon berättar om hennes mammas respons angående hennes framtida studieplaner om att bli barnläkare när hon säger: "Jag prata med min mamma och sagt till henne och hon var jätteglad." Motivationen som Sadia verkar få av sin mamma är i grunden byggd på de förväntningar som hon skapat på sig själv sedan hon kommit till Sverige, vilken var att utbilda sig.

För en annan informant, en 17 årig kille från Somalia, är kontakten med familjen i hemlandet även för honom något han uppskattar. Inte minst sagt behöver han den kontakten för lite uppmuntran, eller helt enkelt bara lite motivation. Motivationen som ska verka som en sorts bekräftelse på de förväntningar som familjen har på honom, men även de förväntningar som han har på sig själv. När frågan ställdes till honom om han hade någon som motiverade honom till att göra bra ifrån sig i skolan svarade han:

Min family. Dom säger att jag ska gå i skola. Hela tiden när jag pratar med dom. Du ska gå i skolan, du ska inte sova, du ska gå i skolan. Det är självklart. Viktigt. Mest min mamma hon säger det. - Emir

Precis som för Sadia, är det Emirs mamma som är den personen han blivit mest influerad av, samt blivit uppmuntrad av att engagera sig i skolan. Man kan se på både Sadias och Emirs relation med sina mammor ett märkbart exempel på hur deras primära socialisation har en viktig betydelse för dem genom att de vänder sig till sina signifikanta andra, i detta fall deras mammor, för att få bekräftelse på att utbildning är viktig och därför är något man måste göra. Detta skapar alltså en förväntning på skolan.

För Nico, också en 17 årig kille från Somalia, är hans äldre bror den enda han får råd och stöd av och lyssnar på. Innan Nico kom till Sverige hade han varit ifrån sin familj och storebror i cirka sex år innan han återförenades igen med sin bror i Sverige. Nico har en förebild och det är hans äldre bror. Anledningen till att det är storebror som är hans inspiration är tydlig - han har bott i Sverige längre än honom och har hunnit integrera sig i det svenska samhället. Dessutom har han lyckats skapat sig ett liv som Nico hoppas uppnå i framtiden. När han fick frågan om det är brodern han såg upp till och finner inspiration i var svaret självklart ett "ja" samtidigt som han beskriver honom som hårt arbetande och väldigt ambitiös. På grund av detta ser Nico skolan som en väg till ett bättre liv, en möjlighet han måste ta: "Do you know I tell myself I just see school so important for everybody because it makes people go from the dark life to the light life." Denna åsikt delas också av personerna runt omkring honom. "Yes, other people like the personal and my brother and most of my friends share this view." Återigen märker man hur viktiga ens signifikanta andra är vad gäller skapandet av förväntningar kring skolgången. När Nicos vänner och den person han ser upp till mest, hans bror, alla ser skolan som en väg till ett bättre liv är detta något som internaliseras också i Nico. Nicos citat om sin broder går också att koppla till spegeljaget. Att han ser honom som hårt arbetande och ambitiös gör att Nico själv också vill framstå som det. På frågan om vem Nico ser upp till svarar han: "Yes I want to be like my brother. I want to follow the road he went". När Nico ser hans bror som ambitiös och hårt arbetande är det något han själv vill framstå som.

Sammanfattningsvis kan man utifrån dessa citat säga att ensamkommande ungdomars familj från deras primära socialisation påverkar hur deras förväntningar på utbildningen skapas, åtminstone så länge de fortfarande har kontakt med familjen. Vidare kan frågan kring varför ungdomarna påverkas av signifikanta andra och referensgrupper till viss del förklaras av spegeljaget.

5.1.2 HVB-hem

Endast en av informanterna som intervjuades angav att familjen inte hade någon som helst påverkan på honom. För Simon var familjen något han varken gärna ville berätta om eller brukar tänka på och kontakt med dem har han inte. Däremot berättar han om den kontakten han skapat med sin gode man och hur denne motiverar honom till att gå i skolan: "Min god

man, han sa det är viktigt att gå i skolan och lära sig saker”. Det var dock inte bara Simon som angav sin gode man som en signifikant annan. Faktum var att det var ett vanligt inslag hos studiens informanter, då de allra flesta såg sina goda män som något som påverkade hur de såg på utbildning. Ett annat exempel på informanternas goda män som signifikanta andra är när Ahmed, 18 år från Somalia beskriver hur sin gode man motiverar honom till att studera, kanske mer än någon annan:

Well they always try to say that I should go to school, especially my god man. She always says, go to school. Sometimes I'm tired and don't listen and wants to sleep instead, but then she says you have to listen, you have to go to school because it's so important. And most of the time I do. [...] Always she motivate me to go to school. Always she say you have to go to school. You have to, you don't know what will happen tomorrow but you have to got to school because it's good for you, and this affects and motivates me. It is an effect on me. - Ahmed

I ovanstående citat märker man hur viktig Ahmeds gode man blivit för honom, då han beskriver hur han tänker på hennes ord, när han känner sig trött och inte vill gå i skolan, samt att hon fått honom att se skolan som något viktigt, något som leder till en bättre framtid. Det är tydligt genom detta citat att hon påverkar honom. Förväntningen kommer därför av att han numera ser skolan som något viktigt, något som kan hjälpa honom. Ahmeds gode man har således blivit hans signifikanta andra och denna signifikanta andra är i hög grad med och påverkar hur Ahmed ser på sin utbildning. Enligt spegeljaget kan detta förklaras genom att han inte vill uppfattas av hans gode man som någon som är för trött för att ta sig upp till skolan. Av den anledningen handlar han utifrån uppfattningen han har av förväntningarna som hans gode man har på honom. Han kanske föreställer sig hur hon dömer honom om så skulle vara fallet och bestämmer sig därför allt som oftast att faktiskt gå till skolan. Han blir också påverkad av hur viktig hon framställer skolan som och säger att också det motiverar honom.

Något annat som uppdagades var att de som arbetar på HVB-hemmet där ungdomarna bor också hade en stor inverkan på ungdomarna och deras uppfattning av skolan. Flera av informanterna beskrev personalen på boendet som hjälpsamt och motiverande när de exempelvis vände sig till dem med frågor gällande sina hemläxor. Under läxhjälpen försökte respektive ungdom tillsammans med personal arbeta med läxor och kom fram till lösningar på ett sätt som för ungdomarna tycktes vara lärande och effektivt. Minst sagt finner ungdomarna motivation i att lära sig mer tack vare engagemanget som personalen bidrar med. Ahmed ger svar på frågan om vilka personer som han finner motiverande och varför, då svarar han:

Because they always help you with difficulties in school and they say to you how important it is to go, and when everybody else here goes to school, it makes you want to go too. - Ahmed

Ahmeds uppfattning av personalens engagemang i ungdomarnas skolgång är byggda på de förväntningar de har på dem. Varje ungdom i boendet känner till att det är viktigt att gå i skolan därför att de har fått höra det av sina referensgrupper/signifikanta andra. Det Ahmed då försöker göra är att leva upp till de förväntningar han upplever från personalens sida så att även spegeljaget stämmer överens med förväntningarna. Också Nico blev påverkad av de personer som jobbade på HVB-hemmet.

Yeah the people who work here. They give me an inspiration or some moral to give my life and for example Lisa, she was one of the people who always gave me moral to go to school, and make an effort and make my education better because that is very important. And that wants me to succeed in school. - Nico

Precis som Ahmed ser Nico det som viktigt att lyckas i skolan eftersom han internaliserat människorna runt omkring honom syn på utbildning, i det här fallet personalen på HVB-hemmet.

En annan informant, Adam anser att skolan är viktig för honom då den kan hjälpa honom att uppnå sin dröm - börja på yrkesgymnasiet och till slut utbilda sig till bilmekaniker. Det är en dröm han haft redan innan han kom till Sverige, men som han äntligen ser en öppen väg till nu. Denna tanke stötts också som han säger av Adams olika referensgrupper. På frågan om han upplevt att några andra har förväntningar på hans utbildning svarar han:

Mm, allt är bra här. För alla som jag känner bor här eller jobbar här. De skulle visa vilken rätt väg jag ska ta och alla ungdomar som bor här också. Alla de tycker skolan är viktig. - Adam

Adams olika referensgrupper, vilket i det här fallet är personalen och de andra ungdomarna på hemmet delar enligt Adam samma syn på utbildningen, att den är nödvändig för att han ska kunna nå sitt mål och bli bilmekaniker.

I de citat som presenterats ovan går det att märka att i familjens frånvaro har alltså andra referensgrupper eller signifikanta andra klivit fram och tagit plats och blivit en del av ungdomarnas sekundära socialisation. Det är alltså inte längre endast signifikanta andra och referensgrupper från de ensamkommande ungdomarnas primära socialisation som är med och skapar förväntningar rörande deras utbildning. Både personalen som arbetar i hemmet där ungdomarna bor, och gode männen som har som uppgift att verka som ungdomarnas vårdnadshavare utgör en stor del av den vardagen de lever och blir därför ungdomarnas referensgrupp och det är alltså istället dessa människor som i familjens frånvaro kliver fram och skapar förväntningar hos ungdomarna rörande deras utbildning. Det blir också tydligt i framförallt Ahmeds citat hur spegeljaget påverkar ens själv. När han uppfattar att andra går till skolan och gör bra ifrån sig, är det något han känner att han själv också bör göra. Han vill inte att de andra ska se honom som "någon som inte går i skolan".

5.1.3 Vänskapsnätverk

Under informanternas berättelser kring hur deras vardag ser ut, nämnde en majoritet sina vänner och de betydelsefulla vännerna har för dem. Adam, 17 år från Sudan, berättar om den relationen som han har till sina vänner och hur de tillsammans påverkar varandras syn på skolan till en positiv inställning. Med egna ord beskriver Adam sin vänskrets som målinriktade och vänner som ser positivt på utbildning, vilket han uttrycker på ett sätt som tycks vara lite kul för honom: "Asså alla mina kompisar tycker om skolan. Jag känner inte dumma kompisar."

17 åriga Kevin från Afghanistan har även han en bra relation till sina vänner tack vare den gemensamma synpunkten de delar med varandra, vilken är att lyckas med studierna. De ser alla studierna som något som kan hjälpa dem att lyckas få ett bättre liv i framtiden. Han och vännerna brukar till och med spendera några extra timmar efter skolan med att plugga tillsammans och träna på sin svenska och engelska.

Jag pluggar med mina kompisar också. Det finns en kille som pluggade inte i Afghanistan. Det är svårt att lära sig på svenska eller engelska så vi pluggar och jobbar tillsammans varje dag. - Kevin

För både Kevin och Adam är deras respektive vänner de referensgrupper som de har här i Sverige. De vänner de har runt omkring sig har tillsammans skapat en referensgrupp vilken ser skolan som något positivt och något som man behöver klara av för att kunna leva ett bättre liv. En åsikt som också delas av Kevin och Adam. När de ser sina vänner hjälpas åt med läxor och sträva efter att göra bättre ifrån sig i skolan, vill de själva inte vara sämre. Om de inte försöker prestera i skolan finns det en risk att deras vänner ser på dem som ett sätt som de inte uppfattar vara önskvärt, en effekt av spegeljaget. Synen på utbildning som hans vänskapsnätverk har, delas därför av dem också.

En av ungdomarna berättade också hur han såg sina vänner som en inspiration. Alan, 19 år från Afghanistan beskrev sin skolgång som lite svår på grund av de omständigheter som han varit med om och som varit relaterade till skolan innan han kom till skolan. Hans uttalande var inte av avund men av strävan att efterlikna sina vänner. Han tyckte nämligen att flera av hans vänner var duktiga i skolan och fick alltid bra betyg som han ger en återblick av när han säger "Då när man gick i skolan de bästa eleverna i klassen. 'vafan, jag vill också ha bra betyg". De vännerna var och är fortfarande för honom efterföljansvärda exempel när det kommer till att hitta viljan att gå i skolan. Enligt teorin om spegeljaget ser vi oss själva utifrån hur vi tror att andra ser på oss. När Alan ser att hans vänner har bra betyg och kämpar i skolan, vill han inte riskera att de ser ner på honom på grund utav det, vilket leder till att han själv också börjar se på skolan på samma sätt och också eftersträvar bra betyg.

Återigen märker man genom dessa citat hur signifikanta andra och/eller referensgrupper är med och påverkar ungdomarnas syn på utbildning och därigenom skapar förväntningar på utbildningen gällande vad den kan och bör leda till. Det går också att notera i denna del att referensgrupperna i ungdomarnas sekundära socialisation också har en stor påverkan, minst lika stor som de influerande krafterna i den primära socialisationen. Anledningen till att ungdomarna internaliserar dessa nya signifikanta andra och referensgruppers syn på utbildning kan förklaras genom spegeljaget. Man vill helt enkelt uppfattas på ett visst sätt gentemot de personer som man omger sig med.

5.2 Konflikter mellan förväntningar

5.2.1 Konflikter och hantering av konflikter

Även fast de flesta av informanterna och deras respektive referensgrupper delade en positiv syn på utbildning, behövde detta inte betyda att de hade samma syn på utbildning, vilken sorts utbildning som var lämplig, eller vad utbildningen skulle eller borde leda till. I vissa av fallen fanns det diskrepanser mellan de ensamkommande ungdomarna förväntningar på deras utbildning, och deras referensgruppers respektive signifikanta andras. Detta märks kanske främst när de ensamkommande ungdomarna lämnar sin primära socialisation och kommer till en sekundär och därmed skapar nya signifikanta andra och referensgrupper. Ett exempel på detta är Ahmed som tidigare i sitt hemland Somalia hade ett mål att bli politiker på grund av påtryckningar från sin familj:

I think my sister motivates me to be a doctor. Also my mother wants me to be a teacher or politician like my other sister. And then I decided for politician. But my sister say it's not good, politician is not a good job. but I listen to my mother. And she says, it's your decision.
- Ahmed

Det fanns helt enkelt motsättningar mellan Ahmeds egna förväntningar och mål med skolan, och hans referensgruppers och signifikanta andras mål med skolan. Återigen märker man vikten referensgrupperna/signifikanta andra har i skapandet av förväntningar på ungdomarnas utbildning. I det här fallet är det dock väldigt svårt att säga varför och vad det är som händer när Ahmed valde sitt ursprungliga mål med sin utbildning. Klart är att han verkar ta sin mamma och ena systers sida trots att den andra system försöker få fram att politiker inte är ett bra jobb. Något som är mer intressant att analysera är varför han senare vill bli modell istället för politiker när han anländer till Sverige.

When I came to Sweden, first when I was in Somalia I wanted to be politician but when I came to Sweden I changed my mind. Now I want to be a fashion model. When you live in Somalia you cannot be a model, but in Sweden you have the opportunity. - Ahmed.

För Ahmed var det i samma veva som han kom till Sverige och fick reda på olika möjligheter som han nu kan ta del av, som han skapade nya mål om att bli modell. Han ville nu bli modell istället för politiker. Detta berodde enligt honom själv på att han inte hade den möjligheten i Somalia, vilket han nu visades ha i Sverige.

Because. The reason I changed my mind. There is different culture. What is possible in Sweden maybe isn't possible in Somalia. Also there is no utbildning for fashion model in Somalia, but now here in Sweden it is so I get the opportunity. - Ahmed

Anledningarna till att han inte längre ville bli politiker berodde således enligt honom själv på kulturella omständigheter och att det inte fanns någon utbildning för att kunna bli modell i Somalia. Modell var något som Ahmed alltid velat bli, men inte haft möjligheten till. När frågan ställdes vad hans familj tyckte om detta svarade han: "I don't talk to them anymore so I don't know". I det här fallet bör man se Somalia och Sveriges olika kulturer som referensgrupper och två olika socialisationer, vilka har inverkan på vad Ahmed vill uppnå med sin utbildning. På grund av att han inte vill byta ut sitt själv till något som andra kan se på negativt väljer han att vilja bli politiker när han bor i Somalia. Detta kan tolkas genom spegeljaget. Han uppfattar att människorna runt omkring honom och kulturen runt omkring honom inte skulle se på honom på ett sätt som han själv skulle vilja, därför väljer han hellre att ha som offentligt mål att bli politiker snarare än modell. Detta då på grund av hur hans signifikanta andra och hans referensgrupp påverkar spegeljaget. När han kommer till Sverige byts den primära socialisationen till en ny, sekundär socialisation. Den tidigare kulturen, de normer och värderingar som tidigare omgav honom i Somalia finns inte längre och han har inte heller längre någon kontakt med sin familj. När motståndet han tidigare kände mot att kunna bli en modell helt plötsligt var borta och han kan förändra sitt spegeljag, utan negativa konsekvenser, då förändras också hans mål och förväntningar på hans utbildning. De nya referensgrupperna och signifikanta andra i hans sekundära socialisation blir en ny kultur som upprätthålls av personalen och vännerna på HVB-hemmet, samt Ahmeds gode man vilka alla är stöttande och ser positivt på utbildningen, och framförallt vad han vill uppnå genom den.

Även Sadia fick uppleva konflikter mellan hennes egna förväntningar kring utbildning och andras. I hennes fall handlade det om att hon befann sig i ett land som, så som hon beskriver, inte accepterade att unga tjejer skulle gå i skolan. När hon då fick frågan om detta har på något sätt påverkat henne och om hon upplevt några konflikter på grund av detta svarade hon:

Jag kommer från ett land som man säger "nä gå inte i skolan". Här de säger gå i skolan och dem vill att jag ska kämpa. Det konflikt mellan där och här. - Sadia

Hennes uttalande visar på, som det nämnts tidigare, att det inte endast var hennes pappa och styvmamma som vägrat låta henne komma iväg till skolan mot hennes vilja, utan det är även en norm som anses vara relevant i det samhälle som hon härstammar. Den normen har skapats av samhället som hon växt upp i, vilket också kan ses som hennes referensgrupp.

Hemma i Somalia hade Sadia inga som helst tankar eller förväntningar på sig själv kring skolan då hon hade både sin pappas familj och kulturen som bestämde och påverkade henne negativt. Intrycket som har varit riktat mot henne av sina referensgrupper och signifikanta andra lämnade ett tomt rum i henne som gjorde att hon tappade sin tro på utbildning och vad det kan leda till. I hemlandet var hennes handlingar baserade på förutom sina referensgrupper också sina signifikanta andra, något hon beskriver när hon svarade på frågan hur det kom sig att hon inte hade några förväntningar:

För att i mitt land vi tänker inte så för att alla skolan vi göra inte. Vi har inte att tänka. Jag vill tänka att jag ska göra såhär men nej, det är föräldrar som bestämmer. Vad vi skulle lära.. Vilken utbildning. - Sadia

Trots att hon under ett långt tag saknade motivationen, det vill säga inte längre hade några förväntningar på sig själv kring skolan, hoppades hon innerligt att hon någon gång skulle få gå i skolan. När hon väl kom till Sverige fann hon äntligen möjligheten att själv kunna styra sin egen framtid. "Jag tycker det är bra i Sverige för du kan tänka vad du vill, du kan bestämma själv. Det är din skolan, inte föräldrarnas. Jag tycker det är bra idé." Sadia fortsätter med att säga:

Det finns olika kulturer, förstår du? I Somalia man tänker bara att tjejerna behöver inte skaffa utbildning, förstår du. De ska gifta tidigare. Tjejer.. istället killarna ska skaffa bra utbildning sådär. Men inte religion. Religion säger inget om det här. Det bara..det är dålig kultur. - Sadia

Utifrån Sadias citat ser man återigen hur ensamkommande ungdomars förväntningar på utbildningen förändras beroende på vilka referensgrupper och signifikanta andra som är närvarande. När Sadia bodde i Somalia hade hon inte några förväntningar på sin utbildning på grund av att hennes pappa och styvmamma tyckte att kvinnor inte borde utbilda sig, en bild som också delades av hennes referensgrupp, vilket var kulturen i landet. Detta kan beskrivas som Sadias primära socialisation. När hon sedan kom till Sverige byttes denna kultur ut mot en som var mer accepterande mot att kvinnor kan utbilda sig. Också hennes signifikanta andra byttes ut, då hon inte längre har någon kontakt med sin pappa. Nu består hennes signifikanta andra istället av människorna på HVB-hemmet och hennes mamma vilka alla ser positivt på utbildning. Utifrån hennes sekundära socialisation, har hon skapat en ny förväntning på sin utbildning, hon vill bli barnläkare. Något som antagligen inte hade hänt om hon varit kvar i Somalia. Vad kan Cooleys teori om spegeljaget säga om detta? I en kultur där det inte är accepterat för kvinnor att studera, är det något man som kvinna inte heller kommer att göra. Detta på grund av att man inte vill att andra ska se en bild av en själv som är oacceptabel. När man dock kommer till en ny kultur, där man istället blir uppmuntrad till att studera och se utbildningen som något som faktiskt är möjligt och till och med viktigt, en norm. Då handlar det istället om att förändra ens själv så att det passar in i det nya samhället. Något man kan se att Sadia gör. Hon skapar en dröm om att bli barnläkare.

Ytterligare en informant vars förväntningar förändrades när han anlände till Sverige var Simon. I sitt tidigare hemland, Etiopien, var det ingen i hans närhet som brydde sig om skolan. "Det är ingen föräldrar eller någon som sa till mig någonting. [...] Nej, asså. Ingen som gjorde så. Ingen brydde sig om skolan för det fanns ingen mening du vet." Detta tankesätt internaliserades i Simon själv genom spegeljaget och ledde till att han inte hade några förväntningar på skolan. När Simon sedan kom till Sverige och hans signifikanta andra och referensgrupper byttes ut märker man en förändring också hos Simon. De nya personer Simon omger sig med i Sverige och kanske framförallt hans gode man har alla en positiv syn på skolan, de ser skolan som något som kan leda till ett jobb eller bara en bättre framtid. Till sist visar det sig att Simon utvecklat en förväntning på skolan. Han vill gå på yrkesprogrammet för att kunna utbilda sig till att kunna jobba i en affär. "Det kommer folk från yrkesprogrammet. Migrationsverket, GB-glass, polisen. de kommer och pratar om vad dem gjorde. Asså jag tänker bara som dem gjorde. Jag vill gå på nåt yrkesprogram."

Genom dessa citat märker man tydligt vilken påverkan den sekundära socialisationen kan ha på de ensamkommande ungdomarna. Det råder stora kontraster på hur man ser på skolan i Simons primära socialisation och Simons sekundära socialisation. Vad som är intressant att notera är också att Simons egna synsätt på skolan också följer dessa olika socialisationer. I Etiopien såg han skolan som något oviktigt, medan han i Sverige såg skolan som något som kan leda till ett bättre liv och detta till synes på grund av de olika signifikanta andra och referensgrupper som var närvarande. Den förklarande mekanismen är i det här fallet återigen spegeljaget. För att bli accepterad i de båda socialisationerna och känna att människorna runt Simon ser på honom på det sätt han vill att de ska se honom så är det bäst att följa de åsikter och normer som omger honom i de båda samhällena.

Det fanns också en informant som ändrade sina förväntningar på skolan när han kom till Sverige, men på grund av en person från hans primära socialisation. Ett exempel på detta är Nico som efter att ha träffat sin bror i Sverige bytte sitt mål med sin utbildning från att vilja bli ingenjör till att vilja bli läkare. Det här är vad han själv hade att säga om saken:

När jag var i Somalia, jag hade en dröm om att bli engineer, men jag visste att det skulle bli svårt. Men när jag kommer hit hittar min bror efter 6 år, och du vet han sa till mig, du vet jag ville ha läxhjälp med matte och då han sa till mig, då du kan inte bli engineer om du inte är så bra. Man kan lära sig, men jag tycker det inte är så bra, jag hatar det inte, men han sa till mig det är bra om du blir läkare. Du vet han som vet allt här i Sverige då man lyssnar på honom. - Nico

I det här fallet är det tydligt vilken makt signifikanta andra kan ha på hur man ser på saker och ting. Efter att ha talat med sin bror och fått sagt till sig att man inte kan bli ingenjör om man inte är bra på matte, byter han till sin brors förslag om att bli läkare, trots att han aldrig uttryckt en önskan om att bli läkare förut. När Nico vill ha läxhjälp med matten överför hans bror en bild av honom att han inte har det som krävs för att kunna bli ingenjör. Läkarlinjen

kräver inte lika mycket matematik och där har Nico större chanser. I Cooleys termer kan man säga att Nicos uppfattning om hur hans bror såg på honom har alltså påverkat hans spegeljag så pass att han valde att forma sig till den personen som hans bror har uppfattning om att han ska vara. Helt plötsligt har Nico förändrat sitt själv och detta på grund av en signifikant annan. Han ser sig själv som inte tillräckligt bra på matematik och enligt Nicos referensgrupp (samhället) och signifikanta andra (hans bror) kan man inte vara dålig på matte och samtidigt vilja bli ingenjör. Nico betänker detta reflexivt, han kommer fram till att för att kunna ha en framtid, måste han förändra sina förväntningar. Därför väljer han att byta sitt tidigare mål att bli ingenjör till att bli läkare. Här står det alltså klart att spegeljaget som mekanism kan förklara Nicos förändring i vad han vill bli med skolan. Något annat detta tyder på är att signifikanta andra samt referensgruppers påverkan är större ju mer kontakt man har med dem. I detta fall är det inte endast faktorer från den sekundära socialisationen som påverkar Nico utan det är också en signifikant annan från hans primära socialisation på grund av att han fortfarande har kontakt med den personen och kanske ännu mer eftersom de numera lever så nära varandra.

Sammanfattningsvis kan man genom dessa resultat konstatera att de ensamkommande ungdomarnas förväntningar kring deras utbildning i hög grad förändras i och med inträdet i den sekundära socialisationen. Det går att märka att det till en början är ungdomarnas signifikanta andra och referensgrupper från deras primära socialisation som främst påverkar deras förväntningar rörande deras utbildning. Dessa signifikanta andra och referensgrupper visar sig alltså ha en stor påverkan på vad ungdomarna sedan har som mål med sin utbildning. När dessa signifikanta andra och referensgrupper sedan byts ut när de kommer till ett nytt land, finns det också en stor chans att ungdomarnas syn på utbildning och vad de vill uppnå genom att den förändras. I och med den nya sekundära socialisationen kommer nya signifikanta andra och referensgrupper som tar över efter de gamla och påverkar hur de ensamkommande ungdomarna ser på utbildning. I några av de fallen där de ensamkommande ungdomarna fortfarande har kontakt med signifikanta andra från deras primära socialisation går det att se att de tillsammans med de signifikanta andra och referensgrupperna från den sekundära socialisationen påverkar. Detta leder en till slutsatsen att signifikanta andras och referensgruppers närvaro måste finnas för att de ska kunna ha någon effekt.

Vidare kan man också se att spegeljaget kan användas som den förklarande mekanismen till varför ens förväntningar förändras. Enligt spegeljaget utvecklas ens själv genom att man föreställer sig hur andra uppfattar en genom interaktion. Som visats i denna del går detta också att applicera på hur de ensamkommande ungdomarna formas utifrån deras signifikanta andra och referensgrupper, och detta förs sedan vidare genom hur de utvecklar sina förväntningar gällande deras utbildning. Omger man sig med människor som till exempel är mindre inställda till utbildning blir det också något som internaliseras i en själv, vilket i sin tur leder till att man inte utvecklar några förväntningar på utbildningen. Samma sak om man omger sig med människor som ser utbildning som något positivt, då internaliseras istället

denna bild av utbildning och man utvecklar andra förväntningar på den. Vad denna resultat- och analysdel visar är att detta gäller för ensamkommande ungdomar, men också att ens tidigare internaliserade syn på utbildning kan förändras i och med ett byte av signifikanta andra och referensgrupper. Detta sker beroende på vilka som är närvarande, och kan i sin tur förklaras genom spegeljaget. Ens perspektiv eller referensram anpassas således efter vilka signifikanta andra och referensgrupper som är närvarande.

5.2.2 Andra möjligheter skapar andra förväntningar

Något som uppsatsens teorier inte täckte, men som ändå har en stor påverkan på hur ensamkommande ungdomars förväntningar skapas och därför inte heller går att bortse från, var de olika möjlighetstrukturer som omgav dem. Detta togs upp i tidigare forskning och är något som också märkts genom intervjuerna som utfördes till denna studie.

Till att börja med så uppgav en stor del av informanterna att deras syn på utbildning förändrats efter att de anlät till Sverige, vilket berodde till viss del på att deras signifikanta andra och referensgrupper förändrades, men också att deras möjlighetstrukturer förändrades. Till exempel var skolan i många av informanternas hemland inte lika bra, eller inte till för alla. På frågan om vad Ahmed tycker om skolan i Sverige jämfört med den i Somalia lyfter han fram de ekonomiska hinder som fanns i hans tidigare land gällande utbildning:

It's nice. I like first that it don't cost any money. Like you can get books and pens in school. You can't get utbildning without money in Somalia. So there's an opportunity here to go to school, because in Somalia if you cannot get books or pen you cannot go to school. - Ahmed

På grund av att utbildningen här i Sverige inte kostar några pengar har Ahmed nu fått en ny chans, vilket har förändrat hur han ser på utbildningen. Den ses nu som något mer meningsfull än tidigare. När samma fråga ställdes till 16 åriga Rashid också från Somalia, svarade han så här:

Men det är här och där, det är inte samma det är annorlunda. Asså, där om man går i skolan och sen universitet som ingen kan, då man får jobb, men här om man pluggar i gymnasiet, man kan få jobb. Så det finns fler anledningar till att plugga här än innan. Här när man pluggar och kan få jobb efter, det blir så att man vill göra bra i skolan. - Rashid

Rashid lyfter fram vikten av att kunna få jobb efter sin utbildning som något viktigt. Där han kom ifrån var han av uppfattningen att man var tvungen att gå på universitet för att kunna få jobb, något inte många har möjlighet till. I Sverige däremot, finns det ökade möjligheter till detta, varför hans syn på utbildning förändrats sen han kom hit.

Alan, tyckte väldigt mycket om skolan men fick aldrig gå färdigt eftersom han och hans familj var tvungna att flytta runt till olika länder på grund av kriget. Han blir lite smått frustrerad över situationen han varit med och uttrycker sig så här:

Ah. Jaa, min bakgrund är lite, om jag ska kortfatta det. Jag har alltid flyttat från olika länder till olika länder. Jag har aldrig fått fast betyg..och har du gått till högskolan så får du betyg. Nä, det har jag inte fått. Jag har flyttat runt i minst 3 år innan jag kom till Sverige. Med Sverige blir 4. - Alan

När Alan gick i skolan då han hade möjligheten växte gradvis hans intresse för utbildning, men eftersom det var krig och de flesta skolor som väl fanns kvar var endast privata skolor, fick hans föräldrar svårigheter med att betala för hans utbildning och därmed avbröts hans skolgång. Istället fick han sättas i arbete för att tjäna pengar till familjen. Som barn drömde Alan om att en dag få bli pilot, men insåg snabbt att han var tvungen att inse att detta skulle aldrig ske i hans verklighet. Men när han kom till Sverige började han återigen finna hopp för framtiden. För enligt honom, finns möjligheter och inte förhinder i Sverige. Inte heller dröjde det länge när han kom till Sverige innan han skapade ett nytt mål för hans skolgång. När det blev dags för honom att fatta beslut om vilken skola han ville gå på berättar han: “[...] Det är då man kom till Sverige och kom till viss nivå då man skulle söka till gymnasiet. Man skulle välja ett program.. ja, vad för program.. du har ju olika.” Under gymnasietiden då han gick vård och omsorg, utvecklade han ett nytt mål som han hoppas uppnå senare i framtiden, vilken är att bli en sjuksköterska.

Ännu en omständighet som visade sig påverka hur de ensamkommande ungdomarna såg på sin utbildning gällde huruvida de hade fått permanent uppehållstillstånd (PUT) eller inte. Det var ingen tvekan om att PUT var för flera av ungdomarna en trygghet, och att det bidrog till ännu mer positivitet då man kunde släppa stressen. Men trots saknaden av PUT hos vissa ungdomar ansågs detta inte vara något motstånd, tvärtom som en motivation. Motivationen som skapats i samband med förväntningar som de har. Det är tufft när man befinner sig i en asylprocess, berättar Ahmed. Men det är också viktigt att hålla sig positiv och inte tappa hoppet på att man kommer att få PUT. Han berättar att istället för att göra sig själv som sårbar för att man saknar PUT, ska man istället försöka fokusera på nutiden - vilken för tillfället rör sig om utbildning. Sen Ahmed kom till Sverige har många dörrar öppnat sig för honom, vilket han tog tillfället i akt och skapade nya mål och förväntningar kring skolgången. Men trots allt så är det en sak som han fortfarande saknar, något som skulle underlätta vardagen för honom till det lilla extra:

Well, there is so much new here that is so good in Sweden that I didn't have in Somalia. Like here you have internet and computer, and you go to school for free, so I want to have PUT so I don't have to leave. - Ahmed

I denna del presenteras citat med syfte att visa att det i vissa fall inte endast är signifikanta andra eller referensgrupper som är med och skapar förväntningar rörande de ensamkommande ungdomarnas utbildning utan de omständigheter som finns runt ungdomarna har också en stor påverkan. För att en dröm eller förväntning ska kunna skapas måste det också finnas någon slags chans eller möjlighet för ungdomarna att den ska kunna

verkställas. Det räcker alltså inte med att en referensgrupp eller signifikant annan har förväntningar på en ungdom utan omständigheterna måste också vara rätt för att förväntningar ska kunna skapas. Faktum är att också referensgrupper eller signifikanta andras perspektiv på utbildning är styrt av de omständigheter som omger dem. När nya möjligheter skapas för de ensamkommande ungdomarna på grund av att omständigheterna runt omkring dem förändras, skapas också nya förväntningar. När man talar om hur förväntningar skapas eller förändras kan man därför inte endast tala om en persons signifikanta andra eller referensgrupper, utan omständigheterna spelar också alltid en roll. Det går alltså att konstatera att fenomenet kring hur ensamkommande ungdomars förväntningar skapas inte helt går att förklara utifrån uppsatsens teoretiska ramverk utan det fattas en del som kan förklara de olika möjlighetstrukturer som är med och påverkar. Detta kommer dock diskuteras djupare i diskussionen.

6. Avslutande diskussion

I relation till studiens syfte och frågeställning som syftade till att undersöka hur ensamkommande ungdomars signifikanta andra och referensgrupper är med och påverkar hur ungdomarna skapar förväntningar gällande deras utbildning, men även hur de hanterar eventuella konflikter mellan dessa förväntningar, anser författarna av denna uppsats att studien lyckats uppnå sitt mål. Som svar på studiens frågeställningar indikerar undersökningen att ensamkommande ungdomars förväntningar gällande deras utbildning skapas med hänsyn till deras signifikanta andra och deras referensgrupper. Den primära socialisationen som skett i hemlandet innan ungdomarna anlät till Sverige, med de referensgrupper och signifikanta andra de tidigare haft utgör en större del av hur ensamkommande flyktingungdomar resonerar kring sin skolgång. Det var dock även uppenbart att nya referensgrupper och signifikanta andra som träder fram i flyktingungdomars vardag när de kommer till ett nytt land leder till en ny, sekundär socialisation som sker i flyktingungdomarnas liv. Miljöförändringen medför i sin tur förändringar kring ungdomarnas förväntningar, vilket leder till konflikter mellan förväntningar. Gamla förväntningar byts ut och nya träder fram, beroende på om också ungdomarnas signifikanta andra eller referensgrupper byts ut. Den förklarande mekanismen är i det här fallet spegeljaget. Den ger en förklaring till hur förväntningar skapas samt hur ensamkommande ungdomar hanterar konflikter genom att byta förväntningar och hur detta går till, vilket är genom individens uppfattning av hur andra ser och bedömer en. Detta realiserar i individens handlingar som är baserade på sina referensgruppers, och signifikanta andras uppfattning om en. Allt detta kan ses som uppsatsens empiriska bidrag. Ännu en slutsats kan dras av detta vilken är att vilka signifikanta andra och referensgrupper som påverkar beror på vilka signifikanta andra och referensgrupper som är närvarande och som ungdomarna fortfarande har kontakt med. Detta förtydligas genom deras övergång till primär

och sekundär socialisation och förklaras genom spegeljaget. Detta kan ses som uppsatsen första teoretiska bidrag.

Det andra teoretiska bidrag som uppsatsen gör består i att hur ensamkommande ungdomars förväntningar skapas inte endast kan förklaras genom signifikanta andra eller referensgrupper, utan det krävs också någon teori om möjlighetstrukturer, vilket fattas i uppsatsens teorier. Som tidigare konstaterat krävs rätt möjligheter för man ska kunna se skolan på ett positivt sätt. Att skolan inte ses som önskvärd i många av de ensamkommande ungdomarnas tidigare länder kan därför bero på att den inte heller är möjlig eller att den inte leder till något. Det är således något som fattas i teorierna för att kunna ge en komplett bild av hur ensamkommande ungdomars förväntningar skapas.

6.1 Tidigare forskning och teori

Ett av de empiriska bidrag uppsatsen gjort till forskningsfältet är att visa hur signifikanta andra och referensgrupper påverkar hur ensamkommande ungdomar skapar förväntningar rörande deras utbildning, något som varit ganska begränsat i tidigare forskning som mest fokuserat på hur olika omständigheter och möjligheter påverkat ungdomarna. Detta har kunnat konstateras också i denna studie då resultat som att ensamkommande ungdomars förväntningar påverkas av omständigheter som ifall de har uppehållstillstånd eller inte, om de hade råd med utbildning eller inte, är ett faktum. En annan sak uppsatsen bidragit med är att med begreppen primär och sekundär socialisation visa hur ensamkommande ungdomars förväntningar kring utbildning förändras när de kommer till ett nytt land, något som också förstärker bilden av vilken påverkan signifikanta andra och referensgrupper har. Detta på grund av att deras förväntningar förändras mycket på grund av att tidigare signifikanta andra och referensgrupper i vissa fall byts ut, vilket är något som inte tagits upp i tidigare forskning.

Vad gäller hanteringen av konflikter går en del av det att förklara genom Cooleys teori spegeljaget. Något som märktes i det empiriska materialet var att de flesta konflikterna de ensamkommande ungdomarna hade gällande deras förväntningar kring sin utbildning uppstod i samband med att de flyttade från sitt hemland till Sverige och därmed gick över till en sekundär socialisation från sin primära. När signifikanta andra och referensgrupper byttes ut uppstod konflikter mellan vad de ville bli och vad de ville uppnå med skolan i sitt tidigare land och deras förväntningar i det nya landet. Hur de hanterade konflikterna kan mestadels förklaras genom vilka av ungdomarnas signifikanta andra och referensgrupper som var närvarande. I de fall där ungdomarna hade kvar kontakten med sin familj var den fortfarande i hög grad medverkande i hur de ensamkommande ungdomarna såg på skolan, fast nu samtidigt som andra influenser såsom god man eller andra på HVB-hemmet. En referensgrupp som nästan helt övergavs när de kom till ett nytt land var det föregående landets kultur, något som också ledde till att förväntningarna förändrades. Nu är de inte så att ens tidigare signifikanta andra och referensgrupper helt överges i och med inträdet av en

sekundär socialisation, men man kan åtminstone konstatera att de är mindre närvarande. Fenomenet om att man påverkas av de signifikanta andra och referensgrupper som är närvarande kan te sig självklart och är ett av uppsatsens teoretiska bidrag. Det behöver dock fortfarande förklaras, något som spegeljaget gör. De personer som man interagerar med är också de som man föreställer sig ser på en på ett visst sätt, vilket i så fall också blir de som påverkar en. Något som dock blir svårare att förklara är hur man agerar när olika signifikanta andra eller referensgrupper som alla fortfarande är närvarande hamnar i konflikt med varandra. Som Shibutani själv säger är det väldigt svårt att förutse varför en individ väljer en referensgrupp (eller signifikant annan) framför en annan. Detta på grund av att det kan bero på så många olika faktorer. Kanske detta skulle gå att förklara bättre med en annan teori, vilket dock är svårt att avgöra eftersom uppsatsen fick fram så få exempel på detta. Det enda exemplet som dokumenterades var när Ahmed upplevde olika påtryckningar från sin mamma och syster gällande om de ville att han skulle bli politiker eller läkare. För att kunna förstå varför han i det fallet valde politiker måste man göra en djupare psykologisk studie. Vad denna studie kan konstatera är därför att det främst är närvarande signifikanta andra och referensgrupper som i hög grad påverkar hur ensamkommande ungdomar skapar förväntningar kring sin utbildning.

Ett annat teoretiskt bidrag uppsatsen kom fram till var att hur ensamkommande ungdomars förväntningar skapas inte endast kan förklaras genom signifikanta andra och referensgrupper utan att det också behövs någon teori om möjlighetstruktur. Det är tydligt både från tidigare forskning och uppsatsens resultatdel att möjligheter påverkar, men det är samtidigt tydligt från uppsatsens resultat att signifikanta andra och referensgrupper påverkar. När man kommer från en situation där utbildning inte kan leda till något samt att det inte är uppmuntrat, till en situation där man kan bli vad man vill, samt att man blir uppmuntrad till det från personer runt omkring en - är det klart att man blir påverkad och nya förväntningar skapas. Just att man kommer till en situation där man helt kan välja fritt och att samtidigt blir uppmuntrad till det kan vara en av orsakerna till att många av informanterna hade så pass höga förväntningar på sin utbildning, de ville bli läkare, modeller, et cetera. Detta går dock endast att spekulera kring. Vad man kan konstatera är dock att det råder ett förhållande mellan möjlighetstrukturer, signifikanta andra/referensgrupper, samt skapandet av förväntningar och att de teorier om signifikanta andra och referensgrupper använde inte är tillräckliga för att ge en komplett bild. Detta kan dock tas upp ytterligare ett steg och diskuteras. Gäller detta också i andra sammanhang? Är möjlighetstrukturer något som fattas i teorier om signifikanta andra och referensgrupper eller går det bara att kombinera olika teorier om referensgrupper och möjlighetsstrukturer med varandra? Tyvärr är detta inget som denna uppsats kunnat göra på grund av både tidsbrist och att arbetets utformning inte tillät en så stor undersökning, men det skulle kunna vara intressant för framtiden.

6.2 Metod

Det metodologiska valet som bestämdes för denna studie, vilket var av kvalitativt slag, har passat bra för studien. Datainsamlingen som gjordes via intervjuer har också varit givande och bidragit med djupare förståelse för informanterna och deras upplevelser kring de frågor som studien undersökte. Som det nämnts tidigare i denna uppsats, har det varit tänkt att för denna studie intervjua tio stycken informanter. Urvalet för studien fick dock lite begränsningar och i samband med detta har små ändringar skett i själva intervjuutförandet under studiens gång. Antalet intervjupersoner minskade till nio stycken på grund av att vissa informanter inte var villiga att ställa upp som intervjupersoner, vilket såklart respekterades. Detta berodde också på att vissa ungdomar skulle bege sig till sin fotbollsträning eller så var det andra fritidsaktiviteter som stod på schemat för dem. En annan sak var att det blev en ojämn könfördelning mellan de informanter som ställde upp för intervju. Bara en kvinna var med och resterande antal var åtta män. Detta kan dock vara en sann representation för hur det annars ser ut då majoriteten av de ensamkommande flyktingungdomar som kommer till Sverige är oftast unga män (Migrationsverket, 2016).

Förutom de ovan nämnda orsaker till de ändringar som skett, var den större orsaken språkbrister. Detta ledde till att vissa detaljer blev borttagna, vilka berörde den planerade tiden för intervjun som var tänkt att hållas under en 45 minuters tid. Den förändrade tiden landade på mellan 30-45 minuter per intervju och per informant med anledning att vissa frågor fattades av informanterna väldigt kort, eller så saknades det helt enkelt ett svar på grund av språkbrister. Med de förändringar som tagit plats kan man finna kritik mot den utformade intervjuguiden och sin transparens, men detta kan understödjas av den interna validiteten studien tagit hänsyn till genom att ställa frågor som varit tydliga och förståeliga, och framförallt som stod för studiens syfte. Trots att intervjuerna blev kortare på grund av att svaren var korta så samlades ändå de svar som var eftertraktade för genomförandet av studiens resultatanalys. Man kan även tänka sig att en tolk hade varit till hjälp då det ibland kunde vara missförstånd på grund av språket, eller att fler intervjuer hade gett andra svar. Dock så ger inte heller dessa antaganden en garanti på att svaren och resultatet hade blivit annorlunda om det så var fallet. Däremot så är det lite svårt att säga ett annat sätt som skulle gjort intervjuerna bättre. Informanterna är ensamkommande ungdomar som inte bott särskilt länge i Sverige och då är det självklart att språket inte är deras starkaste sida än.

Kvale (1997) förklarar att vid analytisk generalisering gör man en noggrann bedömning om resultaten som man fått fram kan gälla i en annan liknande situation. Denna generalisering bygger på en analys mellan likheter och skillnader mellan de båda situationerna. Analytisk generaliseringen bygger på påståendelogik och forskaren kan genom argumentering och specificering av sina påståenden lägga fram sitt generaliseringsanspråk som lämnar det upp till läsaren att bedöma riktigheten i anspråket. Med hänvisning till Kvales förklaring av en analytisk generalisering så bör man vara försiktig när det kommer till kvalitativa studier och de generella slutsatser man väljer att dra, samt kunna ha i åtanke att dessa slutsatser ska

kunna diskuteras kring. Då en analytisk generalisering sker genom att de slutsatser som tagits fram och de förståelser man fått om något, som i detta fall handlar om hur ensamkommande flyktingungdomars förväntningar skapas, så kan liknande slutsatser även dras i andra dylika situationer. Analysmaterialet för denna studie har samlats från nio olika människor vars berättelser är av sina upplevda erfarenheter. Men slutsatserna som dragits i denna studie behöver nödvändigtvis inte endast handla om ensamkommande flyktingungdomar då det även kan dras liknande slutsatser om “vanliga” ungdomar som har upplevda erfarenheter om till exempel en samhällsförändring. Med samhällsförändring menas att man flyttat från ett land för att bosätta sig i ett annat. Precis som för vilken ungdom som helst så kan en samhällsförändring vara en stor omvandling som kan påverka en. Speciellt när man är ung och fortfarande befinner sig i stadiet där man fortfarande behöver klura ut vilka mål och förväntningar man har på sin framtid. Denna samhällsförändring kan då bidra till att ens förväntningar förändras eller byts ut mot nya då nya samhället som man flyttat till tillför en förändring av kanske inte signifikanta andra, men referensgrupper i och med att det sker en sekundär socialisation.

Även ett argument kring den empiriska mättnaden kan föras fram. Bland annat så kan man spekulera kring i fall fler intervjuer från olika HVB-hem skulle kunna ge fler annorlunda svar och därmed påverkat studiens resultat. Men återigen så anser vi fortfarande att fler intervjuer hade möjligen bidragit med något extra, men inte som skulle gjort resultatet annorlunda. Detta påstående har sin grund i vetenskapen om att när ensamkommande ungdomar anländer till Sverige blir det en slumpmässig process vilken bestämmer vart i Sverige de hamnar. Det vill säga att ungdomarna som ställde upp som informanter har olika etniska bakgrunder och kön där de flesta kommer från Somalia och Afghanistan, vilket är fallet också på många andra HVB-hem (Migrationsverket, 2015). Med en sådan population som är så pass spridd antar studien att snarlika resultat hade kommit fram oavsett antal informanter då flyktingungdomarna oftast delar liknande historier även om var och en av dem har sin egen personliga “touch”. Med denna variation har studien kunnat få ut den data som varit eftersträvsvärd och därför nöjt sig med resultatet.

6.3 Vidare forskning

En fråga som är värd att resa i vidare forskning är att djupare undersöka hur ensamkommande ungdomar eller kanske till och med människor i stort påverkas av deras primära och sekundära socialisation. Exempel på detta kan vara hur stor påverkan ens primära socialisation har och vad är egentligen mekanismerna bakom varför man påverkas och då undersöka detta genom olika teorier och inte bara Cooleys spegeljaget. Varför påverkas ens förväntningar eller bild något av olika referensgrupper och varför är det så lätt att byta ut dessa?

Som tidigare nämnts skulle det också vara intressant att genomföra en studie och koncentrera sig mer på förhållandet mellan möjligheter och signifikanta andra/referensgrupper.

Ytterligare något som skulle vara intressant att undersöka är ensamkommande ungdomars förväntningar över en längre tid. Som det redogjordes för i resultatet var det många av ungdomarna som hade väldigt höga förväntningar på deras utbildning. Att se hur de hanterar situationen när allt inte går som planerat skulle därför kunna vara grunden till en väldigt intressant undersökning. De ungdomar som denna studie fokuserade på var fortfarande i stadiet där de var ganska nya i landet och därför inte hade gått klart sin utbildning, varför alla deras mål och förhoppningar fortfarande kunde gå i uppfyllelse för dem. Men hur reagerar de när de när drömmarna inte går i uppfyllelse?

7. Referenslista

- Allsopp, J., Chase, E., & Mitchell, M. (2014). The Tactics of Time and Status: Young People's Experiences of Building Futures While Subject to Immigration Control in Britain. *Journal of Refugee Studies*. Från <https://doi.org/10.1093/jrs/feu031>
- Aspers, P. (2011). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. (2., [uppdaterade och utökade] uppl.) Malmö: Liber
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Charon, J.M. (1995). *Symbolic interactionism: an introduction, an interpretation, an integration*. (5. ed.) Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.
- Chase, E. (2013). Security and subjective wellbeing: the experiences of unaccompanied young people seeking asylum in the UK. *Sociology of Health & Illness*, 35(6), 858–872. Från <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2012.01541.x>
- Cooley, C. (1992). *Human nature and the social order* (1st ed.). New Brunswick, N.J: Transaction.
- Ehnholt, K. A., & Yule, W. (2006). Practitioner Review: Assessment and treatment of refugee children and adolescents who have experienced war-related trauma. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47(12), 1197–1210. Från <http://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2006.01638.x>
- Englund, K. (2011). Protecting the Human Rights of Unaccompanied Immigrant Minors. *Advocates Forum*, 10-18. Från http://ssa.uchicago.edu/sites/default/files/uploads/AdvocatesForum_2011_web.pdf
- Fellow, R. H. R. (2005). The role of education in the settlement of young refugees in the UK: The experiences of young refugees. *Practice*, 17(3), 157–171. Från <http://doi.org/10.1080/09503150500285115>
- Hatoss, A., O'Neill, S., & Eacersall, D. (2012). Career choices: Linguistic and educational socialization of Sudanese-background high-school students in Australia. *Linguistics and Education*, 23(1), 16–30. Från <http://doi.org/10.1016/j.linged.2011.10.003>
- Hopkins, P., & Hill, M. (2010). The needs and strengths of unaccompanied asylum-seeking children and young people in Scotland. *Child & Family Social Work*, 15(4), 399–408. Från <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2010.00687.x>

- Kaukko, M., & Wernesjö, U. (2016). *Belonging and participation in liminality: Unaccompanied children in Finland and Sweden*. Från <http://chd.sagepub.com/content/early/2016/05/18/0907568216649104.full.pdf+html>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). Den kvalitativa forskningsintervjun. (3. [rev.] uppl.) Lund:Studentlitteratur.
- Lee, J. S. (2012). *Unaccompanied refugee minors and their strategies to navigate a new world: A grounded theory* (Available from ProQuest Dissertations & Theses A&I; ProQuest Social Sciences Premium Collection). Från <http://ezproxy.its.uu.se/login?url=http://search.proquest.com/docview/1038154439?accountid=14715>
- Länsstyrelserna (2016) *Skolan i Sverige*. Hämtad 2016-11-17, från <https://www.informationsverige.se/Svenska/Barn-och-foraldrar/Sidor/Skolan-i-Sverige.aspx>
- Migrationsverket (2015) *Inkomna ansökningar om asyl*. Hämtad 2016-09-15, från <http://www.migrationsverket.se/download/18.7c00d8e6143101d166d1aab/1451894593595/Inkomna+ansokningar+om+asyl+2015+-+Applications+for+asylum+received+2015.pdf>
- Migrationsverket (2016). *Allt om ensamkommande barn och ungdomar*. Hämtad 2016-09-15, från <http://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac387159ee7c/1467386190691/06+Aktuellt+om+jun-aug+2016.pdf>
- Migrationsverket (2016). *Aktuellt om ensamkommande barn och ungdomar*. Hämtad 2016-12-1, från http://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac3871591934c/1481268663512/Aktuellt+om_december+2016.pdf
- Mähönen, T. A., Leinonen, E., & Jasinskaja-Lahti, I. (2013). Met expectations and the wellbeing of diaspora immigrants: A longitudinal study. *International Journal of Psychology*, 48(3), 324–333. Från <http://doi.org/10.1080/00207594.2012.662278>
- Nash, J. E., & Calonico, J. M. (1996). *The Meaning of Social Interaction: An Introduction to Social Psychology*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Rana, M., Qin, D. B., Bates, L., Luster, T., & Saltarelli, A. (2011). Factors Related to Educational Resilience among Sudanese Unaccompanied Minors. *Teachers College Record*, 113(9), 2080–2114.

Piwowarczyk, L. A. (2005). Our Responsibility to Unaccompanied and Separated Children in the United States: A Helping Hand Symposium on Children and Immigration. *Boston University Public Interest Law Journal*, 15, 263–296.

Shakya, Y. B., Guruge, S., Hynie, M., Akbari, A., Malik, M., Htoo, S., ... Alley, S. (2012). Aspirations for Higher Education among Newcomer Refugee Youth in Toronto: Expectations, Challenges, and Strategies. *Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 27(2). Från <http://refuge.journals.yorku.ca/index.php/refuge/article/view/34723>

Shibutani, T. (1955). Reference Groups as Perspectives. *American Journal of Sociology*, 60(6), 562–569.

Socialstyrelsen (2013). *Ensamkommande barns och ungas behov*. Hämtad 2016-09-19, från <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19276/2013-11-37.pdf>

Stevenson, J., & Willott, J. (2007). The aspiration and access to higher education of teenage refugees in the UK. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 37(5), 671–687. Från, <http://doi.org/10.1080/03057920701582624>

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Vervliet, M., Vanobbergen, B., Broekaert, E., & Derluyn, I. (2015). The aspirations of Afghan unaccompanied refugee minors before departure and on arrival in the host country. *Childhood*, 22(3), 330–345. Från, <http://doi.org/10.1177/0907568214533976>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilaga Intervjuguide

Introduktionsfrågor

- Allt bra?
- Hur gammal är du?
- Vilket land är du född i?
- Har du några frågor till oss innan vi börjar?
- Kan du berätta för oss om hur en vanlig dag för dig ser ut? Vilka umgås du med till exempel?

Frågor kring utbildning

- Brukar du och dina vänner prata om utbildning något?
- Gick du i skolan innan du kom till Sverige? Om ja, kan du berätta för oss vad du tyckte om skolan då?
- Vilka mål hade du med din utbildning?
- Kan du berätta för oss vad du tycker om skolan här i Sverige?
- Vilka mål har du nu med din utbildning?

Situation

- Hur ser din situation ut här i Sverige? (PUT eller under asylprocess)
- Påverkar din situation sättet du ser på utbildning?
- Bidrar din situation till den ambition du har till skolan?

Egna förväntningar

- Vad hade du för förväntningar kring utbildningen innan du kom hit?
- Kan du berätta för oss var du tror dessa förväntningar kommer ifrån, hur har dom skapats?
- Har dessa förväntningar uppfyllts?

Konflikter mellan egna förväntningar

- Vilka hinder har funnits under din skolgång?
- Finns det konflikter eller motsättningar mellan de förväntningar du tidigare hade och de du har nu?

Andras förväntningar / Referensgrupp

- Har du någon som du ser upp till? Om ja, kan du berätta om den personen?
- Känner du att andra har förväntningar på dig rörande din utbildning?
- Vilka sorts förväntningarna har de på dig?
- Vilken är din relation till de som har dessa förväntningar?
- Kan du berätta hur du upplever och uppfattar förväntningarna?

Konflikter

- Har du upplevt konflikter mellan dina egna förväntningar och andras? Om ja, kan du berätta hur du har hanterat dessa konflikter?
- Har din hantering av andras förväntningar påverkat någon? Om ja, vilka?
- Hur är din relation nu till de som haft förväntningar på dig rörande din utbildning?

Annat som påverkat förväntningar

- Kan du berätta om andra förutom dina familjemedlemmar påverkat din syn på utbildning?
- Kan du beskriva om din tro eller religion påverkat hur du ser på din utbildning på något sätt?
- Kan du berätta om själva skolan har en påverkan på hur du ser på utbildning?
- Kan du berätta för oss om du upplevt att andra här i Sverige förväntar sig att du ska göra bra ifrån dig i skolan? (Kontaktperson, god man)

Avslutande del

- Är det något du själv skulle vilja ta upp kring ämnet?
- Har du några avslutande frågor till oss?

Tack för att du tog dig tid att vara med på vår intervju. Om du vill kan vi skicka in en kopia med materialet till dig?